

ARUANNE
„SPORDIPOLIITIKA PÕHIALUSTE
AASTANI 2030“
ELLUVIIMISE KOHTA

Kultuuriministeerium 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. HETKEOLUKORRA KIRJELDUS	5
1.1. Liikumisharrastust iseloomustavad näitajad	5
1.2. Spordi rahastamist iseloomustavad näitajad	7
1.3. Saavutussporti iseloomustavad näitajad.....	9
2. OLULISED MUUDATUSED SPORDIS	11
3. ÜLEVAADE SPORT 2030 ELLUVIIMISEST	13
3.1. Valdav osa elanikest liigub ja spordib	13
3.2. Liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja .	22
3.3. Liikumine ja sport on vaimsuse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja	27
3.4. Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärilt esindatud.....	33
4. VAADE TULEVIKKU	38

SISSEJUHATUS

Kultuuriministeerium ja Eesti Olümpiakomitee (edaspidi EOK) allkirjastasid 11. detsembril 2012 ühiste kavatsuste protokollis eesmärgiga alustada spordipoliitika prioriteete käsitleva arengustrateegia „Eesti sport 2020“ väljatöötamist. Pärast Vabariigi Valitsuse tegevuskava 2014-2015 vastuvõtmist 24. aprillil 2014 võeti suund arengustrateegia koostamiseks aastani 2030. Spordipoliitika põhialuste väljatöötamise tingis spordiorganisatsioonide tunnetatav vajadus pikemaajalise kindlustunde loomiseks.

Arengustrateegia töötati ministeeriumide ja spordiorganisatsioonide koostöös välja aastatel 2013-2014. Selle koostamise ettepanekuid tutvustati EOK ja teiste spordivaldkonna katusorganisatsioonide juhtorganitele ning spordivaldkond kiitis ettepanekud spordipoliitika põhialuste koostamiseks heaks VIII Eesti Spordi Kongressil 13. novembril 2014. Kultuuriministeeriumi eestvedamisel kooskõlastati avaliku sektori ja spordivaldkonna koostöös välja töötatud ettepanekud teiste ministeeriumide ning Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liiduga ning esitati Vabariigi Valitsusele. Vabariigi Valitsus kiitis spordivaldkonna strateegiadokumendi heaks 12. jaanuaril 2015, Riigikogu võttis „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“¹ (edaspidi Sport 2030) vastu 18. veebruaril 2015.

Sport 2030 määrab kindlaks Eesti spordipoliitika visiooni, üleriigilised eesmärgid ja prioriteetsed arengusuunad. Sport 2030 kohaselt on sport ja liikumine kõikide demograafiliste ja sotsiaalsete sihtgruppide tegevuse tervistava, hariva, meelelahutusliku ja sotsiaalse toimega osa, mis mitmekesistab kultuuri ja noorsootööd ning panustab lõimumisse, tööhõivesse ja majandustegevusse. Sport 2030 on aluseks kõikide spordivaldkonna tegevuste kavandamisele.

Visioonina vastab eestimaalaste vaimne ja kehaline tasakaal ning heaolu aastal 2030 Põhjamaade tasemele ning meil on kasutada kehalist aktiivsust soodustav elukeskkond koos kaasnevate teenustega, mis toetavad inimeste tervena elatud eluiga, eneseteostust ja majanduskasvu. Üleriigilise eesmärgina on Sport 2030s sõnastatud, et liikumisel ja spordil on oluline ning kasvav roll eestimaalaste elujõu edendamisel, elukeskkonna rikkuse loomisel ja Eesti riigi hea maine kujundamisel. Üldeesmärgi saavutamist kavandatakse nelja prioriteetse arengusuuna abil:

1. Valdav osa elanikest liigub ja spordib.
2. Liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja.
3. Liikumine ja sport on vaimsuse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja.
4. Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud.

Sport 2030 punkti 9 kohaselt esitab Vabariigi Valitsus alates 2016. aastast igal aastal Riigikogule ülevaate strateegia elluviimisest. Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse §-le 62 on sport Kultuuriministeeriumi valitsemisalas, seetõttu koostab aruande Kultuuriministeerium. Kultuuriminister kavatseb Riigikogule teha ettekande Sport 2030 elluviimisest oktoobris 2016.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/320022015002>

Sport 2030 on pikaajaline visioonidokument. Kultuuriministeerium kui spordi eest vastutav ministeerium, aga ka teised ministeeriumid planeerivad Sport 2030s nimetatud tegevuste elluviimist ministeeriumi valitsemisala arengukava ning riigieelarve strateegia kaudu.

Aastatel 2015-2016 on riik spordipoliitika elluviimisel lähtunud Sport 2030s kehtestatud eesmärkidest ja tegevustest. Strateegiadokumendis märgitud põhimõtted ja tegevused on olnud aluseks Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015-2019, Kultuuriministeeriumi ning teiste ministeeriumide arengukavade ja tööplaanide koostamisel. Kuna Sport 2030 on valdkondadeülene dokument, on ka käesolev aruanne valminud koostöös paljude ministeeriumide ja spordivaldkonna organisatsioonidega. Aruandes kajastatud tegevused ja andmed on esitatud 1. septembri 2016. aasta seisuga.

Oluline osa Sport 2030s kokku lepitud põhimõtetest eeldab järjepidevat ja planeeritud tegevust ning tulemusi ei ole võimalik mõõta iga kalendriaasta lõikes. Käesolev aruanne toob esile eelkõige need tegevused, mida riik ja spordiorganisatsioonid viisid ellu 2015. ja 2016. aastal või milles toimus võrreldes varasemaga oluline edasimineku.

Aruanne koosneb neljast osast. Esimeses osas on kirjeldatud spordivaldkonna hetkeolukord ja olulised statistilised näitajad, teises osas tuuakse välja olulisemad muudatused aastatel 2015-2016, kolmandas osas antakse detailne ülevaade Sport 2030 raames toimunud tegevustest ja neljandas osas keskendutakse järgmiste aastate prioriteetidele.

1. HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

Sport on Eestis detsentraliseeritud ning baseerub omaalgatuslike vabatahtlike spordiühenduste tegevusel. Riigi ja kohalike omavalitsuste ülesandeks on tingimuste ja eelduste loomine spordi harrastamiseks ning spordiorganisatsioonide roll on inimeste ühendamine, treeningute, võistluste, koolituste ja muu sisulise sporditegevusega seonduva korraldamine, lähtudes ühishuvist ja -eesmärkidest. Spordi katusorganisatsiooniks on EOK, mille liikmeteks on 68 spordialaliitu, 19 piirkondlikku liitu, 17 ühendust ja 19 füüsilist isikut. Ministeeriumite alluvusse ei kuulu otseselt ühtegi spordiorganisatsiooni ega asutust. Kultuuriministeerium on SA Tehvandi Spordikeskus üks asutajatest ja Jõulumäe Tervisespordikeskuse SA ainuasutaja. Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) on Spordikoolituse ja -Teabe SA (edaspidi SKTSA) üks asutajatest. Tabelis 1 on esitatud spordivaldkonda iseloomustavad näitajad riikliku spordiandmekogu „Eesti spordiregister“ andmete alusel.

Tabel 1. Olulised indikaatorid ja nende muutused aastatel 2011-2015

Indikaator	2011	2012	2013	2014	2015
Harrastajate arv spordiklubides	129 402	130 839	142 888	136 830	152 722
Noorte harrastajate arv spordiklubides	72 873	76 066	81 057	81 575	87 270
Spordiklubides sporti harrastavate noorte (0-19-aastased) osakaal kogu vanusegrupist (%)	26,3	27,7	29,9	30,3	32,4
Spordiorganisatsioonide arv	2327	2302	2360	2463	2555
sh spordiklubide arv	2122	2095	2161	2258	2343
Eesti Hariduse Infosüsteemis (edaspidi EHIS) registreeritud spordikoolide arv	155	251	298	343	352
Spordiobjektide arv	*	2122	2484	2649	2869
Kutsetunnistusega treenerite arv	3301	3397	3460	3456	3402

*Andmete kogumist alustati 2012. aastal

1.1. Liikumisharrastust iseloomustavad näitajad

Sport 2030 üheks oluliseks eesmärgiks on regulaarselt liikumisharrastusega tegelevate inimeste osakaalu tõstmine. Hetkeolukord on kokkuvõtvalt esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Eestimaalaste liikumisharrastus aastatel 2009-2015

Indikaator	Allikas	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liikumisharrastusega regulaarselt (vähemalt 2 korda 30 minutit nädalas) tegelevate inimeste osakaal (%)	Tervise Arengu Instituudi „Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring“ ²	-	36,2	-	35,6	-	36,7	-
	AS Emor uuring ³					39	42	45
	Eurobaromeeter ⁴	32				39		

2

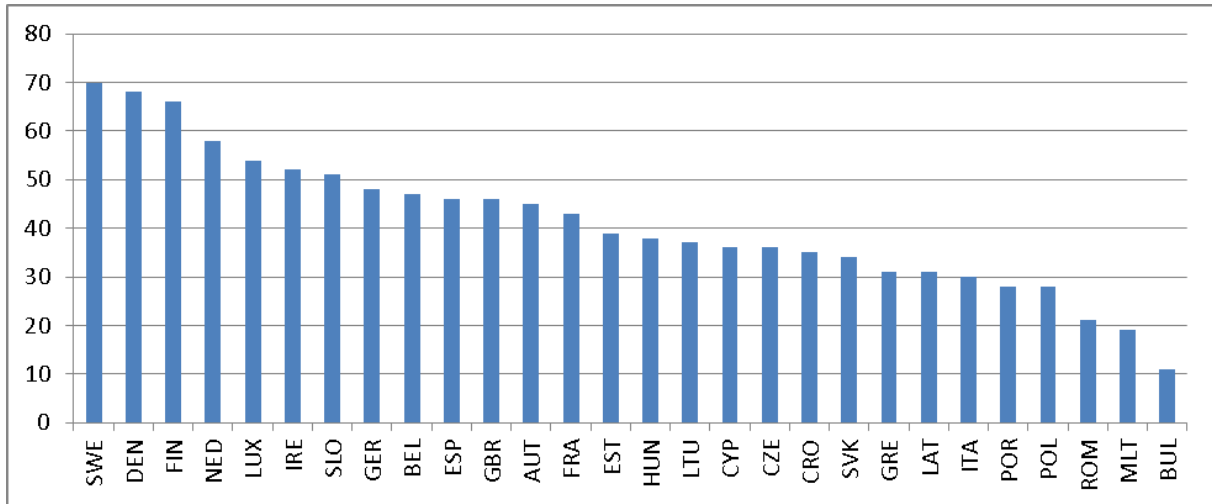
https://intra.tai.ee/images/prints/documents/14274488161_T2iskasvanud_rahvastiku_tervisekaitumise_uuring_2014.pdf

³ <http://www.kul.ee/et/uudised/uuringud>

⁴ Special Eurobarometer 412 (SPORT AND PHYSICAL ACTIVITY)

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_412_en.pdf

Erinevused Tervise Arengu Instituudi ja AS Emori uuringute tulemustes tulenevad erinevatest meetodikatest (erinev küsimus, vastajate vanusevahemik, vastajate arv, läbiviimise aeg). Euroopa Liidu ülese uuringu Eurobaromeeter andmetel tegeles Eestis 2013. aastal spordiga regulaarselt 39% elanikest, mis on Euroopa Liidu riikide hulgas 14. näitaja. Rootsis, Taanis ja Soomes tegeles spordiga regulaarselt vastavalt 70%, 68% ja 66% elanikest. Ülevaade Eurobaromeetri uuringust on esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Eurobaromeetri uuringu tulemused 2013. aastal (%)

Kultuuriministeeriumi tellimisel viis AS Emor 2015. aasta septembris ja oktoobris läbi laiapõhjalise liikumisharrastuse uuringu IPAQ meetodika alusel. Uuring andis kinnitust liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaalu jätkuvalle kasvutrendile. Küsimuse „Kui sageli te tegelete liikumisharrastustega nagu jooks, rattasõit, võimlemine, pallimängud, jõuharjutused või muu“ vastused on koondatud tabelisse 3.

Tabel 3. Liikumisharrastusega tegelemise sagedus 2015. aastal

Kordade arv nädalas	Vastajaid	Osakaal kõigist vastajatest (%)	Mehed (%)	Naised (%)	Eestlased (%)	Mitte-eestlased (%)
4 või enam korda nädalas	213	21	21	21	21	22
3 korda nädalas	108	11	11	10	12	7
2 korda nädalas	130	13	12	13	12	15
keskmiselt kord nädalas	95	9	11	8	10	7
paar korda kuus	56	6	5	6	6	5
harvem	76	8	8	7	8	7
ei tegele üldse	327	33	31	34	31	37
Kokku	1004					

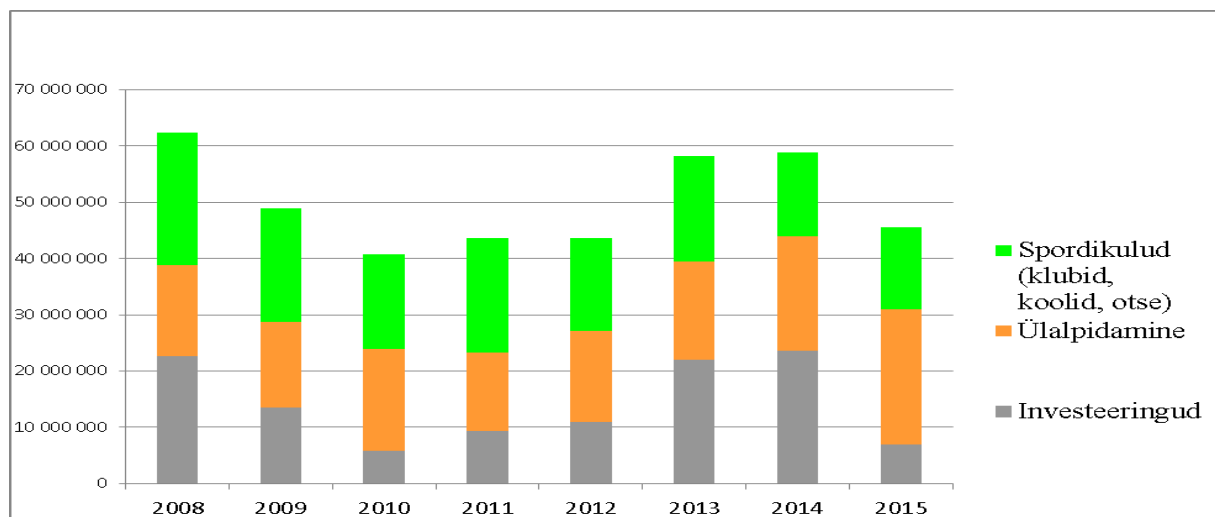
Kui varasematel aastatel oli eestlaste liikumisharrastusega regulaarselt tegelemise protsent mitte-eestlastest selgelt kõrgem, on olukord viimase uuringu järgi ühtlustunud ja nii eestlased kui ka mitte-eestlased on kehaliselt sama aktiivsed. Vähemalt kaks korda nädalas tegeleb regulaarselt liikumisharrastusega 45% eestlasi ja 44% mitte-eestlasi. Samuti tegelevad mehed ja naised liikumisharrastusega samal määral. Murettekitav on asjaolu, et liikumisharrastusega ei tegele üldse 31% eestlastest ning 37% mitte-eestlastest.

Sama uuring tõi esile, et kui kümme aastat tagasi puudus sobiv sportimiskoht, siis tänaseks ei ole see asjaolu enam peamiseks liikumisharrastusega tegelemist takistavaks teguriks. Vaid 4% vastanutest leidis, et nende puhul takistab liikumise ja spordiga tegelemist sportimispaikade puudus. Peamised takistavad tegurid on väsimus pärast tööd (29%), pole piisavalt huvi ega viitsimist (26%) ja halb tervislik seisund (23%). Samas tõi kehaliselt mitteaktiivsed vastajad välja, et liikumisharrastusega alustamisele aitaks kaasa pere või kaaslaste suurem toetus (22%), praegusest suurem sissetulek (14%), eriarstide soovitusel (14%) ja tööandja toetus sportimiskulude osaliseks hüvitamiseks (14%).

1.2. Spordi rahastamist iseloomustavad näitajad

Sporti rahastavad peamiselt kohalikud omavalitsused, üksikisikud, ettevõtted ja riik. Tuginedes avaliku sektori asutuste eelarvetele, uuringutele ja eksperthinnangutele, toetasid eelpool nimetatud osapooled sporti 2015. aastal kokku ligikaudu 137 mln euroga.

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on spordiseaduse kohaselt toetada eelarveliste vahendite olemasolu korral oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd. Kokku eraldasid kohalikud omavalitsused spordile 2015. aastal 45,5 mln eurot, millest investeringuteks kulus 7 mln, spordiobjektide ülalpidamiskuludeks 24 mln ning spordiorganisatsioonide tegevustoetusteks 14,5 mln eurot. Murettekitav on asjaolu, et viimastel aastatel on spordiobjektide ülalpidamiskulud kasvanud ning toetused spordiklubidele ja -koolidele on selle tulemusena vähenenud. Kohalike omavalitsuste toetus moodustab spordivaldkonna rahastamisest 33,7% ning sellega on kohalik omavalitsus kõige suurem spordi toetaja. Joonisel 2 on esitatud kohalike omavalitsuste toetused spordile alates 2008. aastast.

Joonis 2. Kohalike omavalitsuste toetused spordile aastatel 2008-2015 (eurodes)

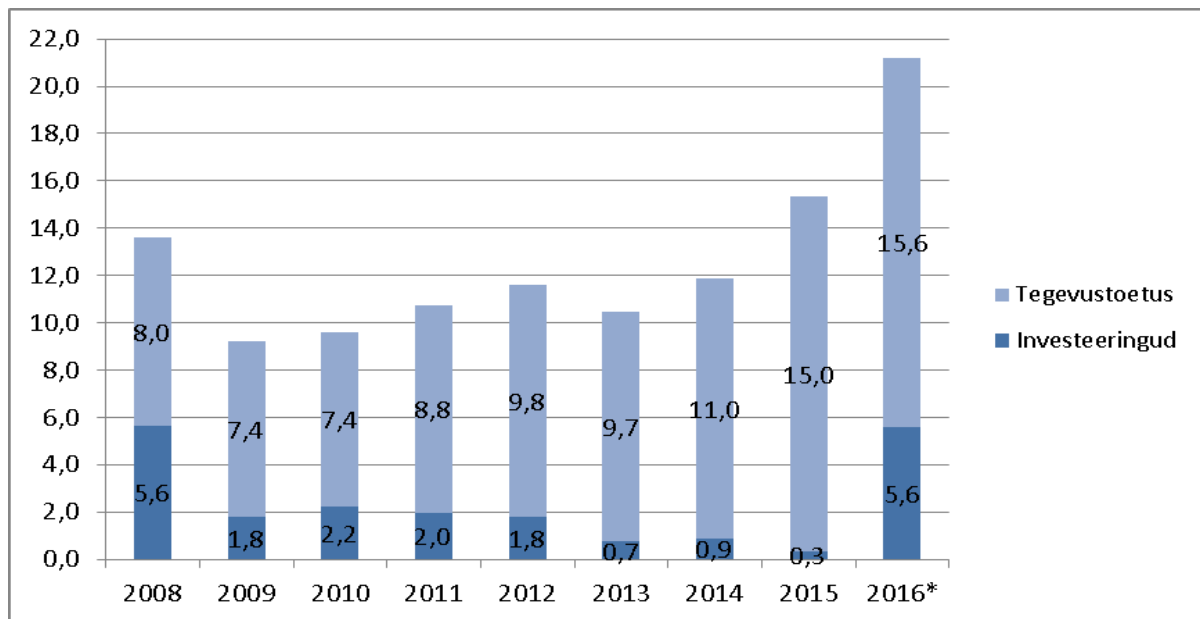
Üksikisikud rahastavad peamiselt oma liikumisharrastust ja harrastusspordis osalemist, tasuvad spordiklubide liikmemaksu ja kannavad üritustel osalemisega seotud kulud. Eesti spordiregistri andmetel panustavad üksikisikud sporti aastas ligikaudu 41,7 mln eurot.

Ettevõtted rahastavad peamiselt saavutussporti, toetades sportlasi otse või läbi spordiklubide ja spordialaliitude. Eksperthinnangutele tuginedes toetavad ettevõtted sporti aastas ligikaudu 25 mln euroga.

Riigi toetuse rõhuasetus on liikumisharrastusel ja saavutusspordil ning rahastab sporti mitmete allikate kaudu kokku ligikaudu 25 mln euroga aastas. Peamisteks allikateks (2015. a andmed ja 2016. a prognoos) on:

- 1) Kultuuriministeerium (15,3 ja 21,2 mln eurot⁵);
- 2) Eesti Kultuurkapital (2,1 ja 2,2 mln eurot);
- 3) Hasartmängumaksu Nõukogu (2,7 ja 3,0 mln eurot);
- 4) Riigi osalusega ettevõtted (0,5 ja 0,1 mln eurot);
- 5) Riigikogu (1,9 ja 1,6 mln eurot);
- 6) Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (0,2 ja 1,0 mln eurot);
- 7) HTM (1,7 ja 1,7 mln eurot);
- 8) Sotsiaalministeerium (0,3 ja 0,3 mln eurot).

Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse §-le 62 on sport Kultuuriministeeriumi valitsemisalas ja seetõttu on Kultuuriministeerium ka kõige suurem sporditegevust toetav riigiasutus. Valdav osa Kultuuriministeeriumi toetustest on viimastel aastatel olnud tegevus- ja projektitoetused spordiorganisatsioonidele ning investeringuteks mõeldud summad on vähenenud (joonis 3). Investeringute kasv 2016. aastal on tingitud Lilleküla jalgpallistaadioni ja Pärnu Rannastaadioni arendamise toetamisest.

* andmed 2016. aasta kohta on esitatud 01.september 2016. aasta seisuga

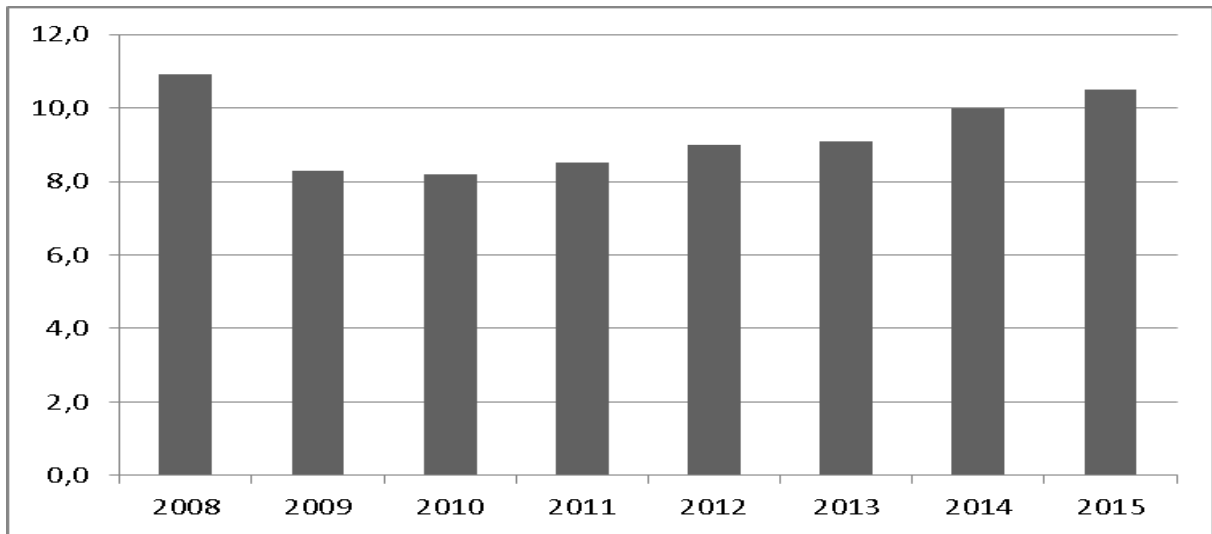
Joonis 3. Kultuuriministeeriumi toetused spordile aastatel 2008-2016 (mln eurodes)⁶

Alates 1989. aastast on Eestis juurutatud spordikorralduse Euroopa mudelit, mille kohaselt sport ja liikumisharrastus on sündinud ning areneb vabatahtlike ühenduste ehk spordiorganisatsioonide tegevuse kaudu. Keskseks spordiorganisatsiooniks iga ala arendamisel on spordialaliit, mis on spordiala harrastavate spordiklubide üleriigiline ühendus, mis esindab spordiala rahvusvahelise spordialaliidu ja rahvusliku olümpiakomitee liikmena ning millel on ainuõigus korraldada üleriigilisi meistrivõistlusi ja anda vastavaid tiitleid.

⁵ Tõus 5,9 mln eurot sisaldab: 5,0 mln Lilleküla staadioni renoveerimine, 0,5 mln Pärnu Rannastaadioni renoveerimine, 0,45 mln treenerite tööjõukulu toetuse suurenemine.

⁶ Sihtasutustele Jõulumäe Tervisespordikeskus ja Tehvandi Spordikeskus eraldatud summad on kajastatud tegevustoetuse all.

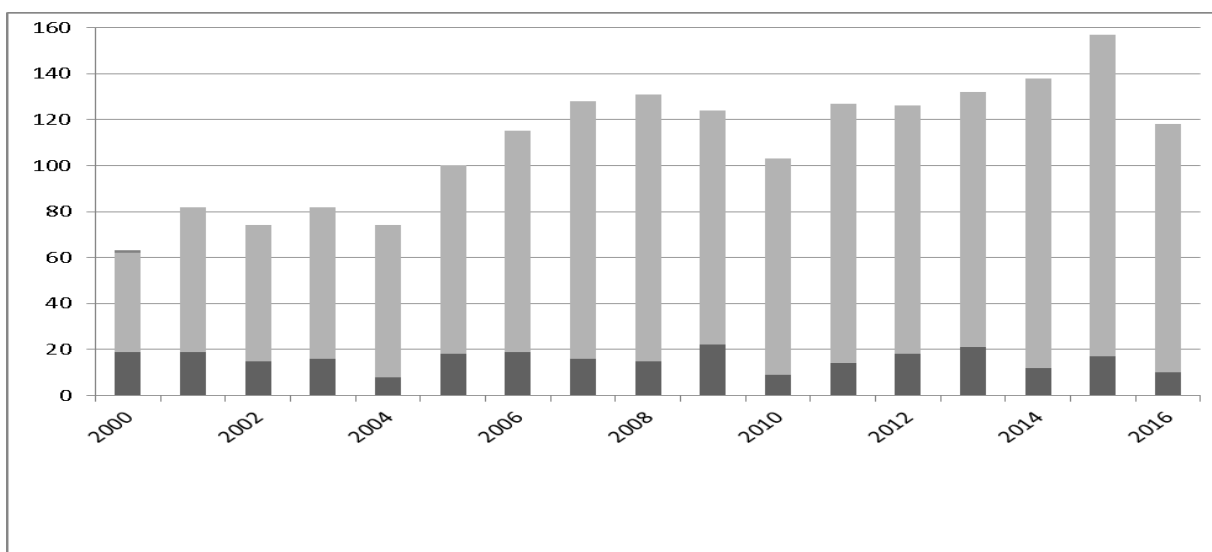
Erinevate avaliku sektori allikate toetus spordialaliitudele on pärast 2009. aastal toimunud järsku langust järk-järgult tõusnud (joonis 4).

Joonis 4. Riigi toetused spordialaliitudele aastatel 2008-2015 (mln eurodes)

1.3. Saavutussporti iseloomustavad näitajad

Eesti sportlased on võitnud viimastel aastatel rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt keskmiselt üle 125 medali (arvesse ei ole võetud seniorsport) aastas, millest umbes 10% on võidetud olümpiadistsipliinidel. Ülevaate eestlaste medalivõitudest annab joonis 5, kus on eraldi välja toodud medalite arvud, mis on võidetud olümpiadistsipliinidel (tume) ja mitte olümpiadistsipliinidel (hele). 2015. aasta oli Eesti spordile eriline, sest kahe sportmängu täiskasvanute rahvuskoondis oli esindatud Euroopa meistrivõistluste finaalturniiril. Korvpalli EM finaalturniiril Lätis saavutas koondis 20. koha ning võrkpalli EM finaalturniiril Itaalias saavutas koondis 11. koha.

* medalid 2016. aasta kohta on esitatud 01.september 2016. aasta seisuga

Joonis 5. Tiitlivõistlustelt võidetud medalid aastatel 2000-2016

Eesti on viimastel aastatel olnud edukas rahvusvaheliste suurvõistluste korraldaja ja võistlustel osaleja. Eestis toimuvad regulaarselt mitmed rahvusvahelised spordiüritused, mis toovad siia märkimisväärse arvu väliskülalisi ning aitavad kaasa Eesti tutvustamisele Euroopas ja maailmas. Sellisteks Eesti jaoks olulisteks võistlusteks on näiteks autoralli Euroopa meistrivõistluste etapp Rally Estonia, Tallinn International Horse Show, Tallinna Maraton, Tartu Maraton ja Simple Session. Lisaks on viimastel aastatel toimunud Eestis järgmised rahvusvahelised tiitlivõistlused:

- 2016. aastal laskmise juunioride EM, Zoom8 klassi purjetamise MM, kiir- ja väikmale EM, rühmvõimlemise EM, üliõpilaste rannavõrkpalli MM, koolinoorte 3*3 korvpalli MM;
- 2015. aastal kergejõustiku U23 EM, jalgratta maanteeõidu EM, laskesuusatamise EM, iluuisutamise juunioride MM, curlingu juunioride MM, murdmaasuusatamise MK etapp, avamerepurjetamise EM;
- 2014 aastal võrkpalli naisjuunioride EM finaaltourniir, kergejõustiku võistkondlik EM, suusatamise koolinoorte MM, rühmvõimlemise MK etapp;
- 2013. aastal tõstmise juunioride EM, korvpalli U20 EM finaaltourniir, iluvõimlemise MK etapp, purjetamise Finn klassi MM.

2. OLULISED MUUDATUSED SPORDIS

Viimasel kahel aastal on spordis ellu viidud järgmised olulised muudatused:

1. **Treenerite tööjõukulude toetus.** Spordiklubid, spordikoolid ja spordialaliidud saavad alates 2015. aastast taotleda 5. ja kõrgema kutsetasemega treeneritele tööjõukulude toetust kuni 50% ulatuses. Toetuse eesmärk on parandada laste ja noorte sportimisvõimalusi kõikjal üle Eesti ning väärtustada treeneri ametit. Toetus aitab tagada treeneritele sotsiaalsed garantiid ning kindlustada kõrgema kvalifikatsiooniga treenerite järelkasvu tulevikus. Toetuse eraldamist iseloomustavad näitajad kahel esimesel aastal on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Treenerite tööjõukulude toetuse eraldamist iseloomustavad näitajad

Näitaja	2015	2016
Toetussumma (eurodes)	3 510 645	3 967 029
Toetatud ja tasustatud treeningtunde (arv)	901 998	1 072 533
Toetatud organisatsioone (arv)	322	367
Toetatud treenereid (arv)	1032	1177
Spordialasid kokku (arv)	47	52
Toetuse määr kuus, kui nädalakoormus 24 tundi (eurodes)	389,37	390,00

2. **Tiitlivõistluste finaaltourniirile kvalifitseerunud koondiste toetus.** Vabariigi Valitsus kiitis 15. detsembri 2015. aasta kabinetistiingil heaks rahvusvaheliste tiitlivõistluste finaaltourniirile pääsenud suurekoosseisulistele võistkondadele toetuse eraldamise põhimõtted. Rahvusvaheliste tiitlivõistluste finaaltourniirile kvalifitseerunud võistkonda toetatakse kuni 200 000 euroga. Toetust on võimalik taotleda täiskasvanute meeste ning naiste Euroopa ja maailmameistrivõistluste finaaltourniiril ning olümpiamängudel osalemiseks ja ettevalmistuseks.
3. **Noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioon.** Valitsuskabinet andis 10. märtsil 2016 heakskiidu Kultuuriministeriumi eestvedamisel välja töötatud noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioonile. 1. septembrist 2017 rakenduva toetuse eesmärk on anda igale lapsele võimalus osaleda kvaliteetses juhendatud regulaarses huvitegevuses. Uut toetussüsteemi, mille käivitamiseks planeerib valitsus 15 miljonit eurot aastas, asub rakendama HTM. Täiendava toetuse eesmärk on parandada eelkõige teenuse kättesaadavust ja kvaliteeti ning tagada mitmekesisem valik. Prioriteetseid valdkondi on kolm: sport, kultuur ning loodus-täppisteadused ja tehnoloogia.
4. **Erisoodustuse kaotamine töötaja sportimiskuludelt.** Valitsuskabinet arutas 27. aprillil 2016. aastal tööandjate poolt töötajate tervise edendamiseks tehtavalt spordikulutustelt erisoodustuse kaotamist kuni 400 euro ulatuses töötaja kohta aastas. Valitsuskabinet tegi Rahandusministeriumile ülesandeks 2016. aastal ette valmistada vastavad seadusemuudatused, et maksumuudatus jõustuks alates 2018. aastast. Ettepanek on erisoodustusena mitte käsitleda enam järgmisi tööandja kulutusi:
 - a. avaliku rahvaspordiürituse osavõtutasu;
 - b. sportimis- või liikumispäiga regulaarse kasutamisega otseselt seotud kulud;
 - c. tööandja olemasolevate spordirajatiste ülalpidamiseks tehtavaid kulutusi.
5. Vabariigi Valitsus otsustas 7. aprillil 2016 asutada **sihtasutuse Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum**, mille asutajad on Eesti Vabariik ja EOK. Sihtasutus võtab üle riigiasutuse Eesti Spordimuuseum funktsioonid kultuuripärandi uurija, koguja,

säilitaja ja vahendajana. Muuseumil on koostöös EOKga võimalus kujuneda atraktiivseks ja ajakohaseks spordilugu avalikkusele vahendavaks asutuseks.

3. ÜLEVAADE SPORT 2030 ELLUVIIMISEST

3.1. Valdav osa elanikest liigub ja spordib

Sport 2030 punkt 5.1. Eestimaalastest liigub praegu iga kolmas inimene, eesmärk on jõuda liikumisaktiivsuses ja osalejate arvus Põhjamaade tasemele, mis tähendab vähemalt kahe kolmandiku elanikkonna hõivamist liikumise ja spordiga. Selleks tuleb kujundada eri vanuserühmade vajadustele sobivad tingimused.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Valitsuskabinet otsustas riigieelarvestrateegia 2017-2020 arutelude tulemusena vabastada töandjate poolt töötajate heaks tehtavad tervise- ja spordikulutused erisoodustusmaksust kuni 400 euro ulatuses töötaja kohta aastas. Muudatusest on täpsemalt kirjutatud aruande teises peatükis.
2. Kultuuriministeeriumi üheks oluliseks partneriks spordi ja liikumisharrastuse edendamisel maakondades on maakondlikud spordiliidud. Mõlemal aastal on Kultuuriministeerium toetanud nende tegevust 576 000 euroga aastas. Maakonna spordiliidu toetus on ette nähtud kohalike spordiorganisatsioonide tegevuse toetamiseks, maakonna meistrivõistluste ning teiste spordiürituste ja -võistluste korraldamiseks, sportimispaikade heakorrastamiseks ja spordiinventari soetamiseks, sporditegevuse korraldamisega seotud isikute koolitamiseks, spordialase teavitustegevuse toetamiseks ja tunnustusürituste korraldamiseks ning maakonna spordiliidu organisatsiooniliseks tegevuseks.
3. 2013. aastal algatas Kultuuriministeerium spordiorganisatsioonidele taotlusvooru, mille eesmärgiks oli aidata kaasa liikumisharrastust edendavate üleriigiliste tegevuste elluviimisele, kaasata nende tegemiste kaudu elanikkonda ulatuslikumalt korrapärasesse liikumisharrastusse ja tõsta Eestis korraldatavate liikumisharrastuse ürituste kvaliteeti. Taotlusvooru mahuks oli 2015. aastal 223 032 eurot ja 2016. aastal 158 000 eurot. Taotlusvooru mahu vähenemise põhjuseks on asjaolu, et alates 2016. aastast saavad Eesti Seeniorspordi ja Spordiveteranide Liit ja Ühendus Sport Kõigile tegevustoetust. Varasemalt taotlesid nad oma tegevuste elluviimiseks projektitoetust.
4. Hasartmängumaksu Nõukogu ja Eesti Kultuurkapital on 2015. aastal toetanud erinevaid liikumisharrastust edendavaid algatusi vastavalt 0,4 mln ja 0,5 mln euroga.
5. Kultuuriministeerium on aastatel 2015-2016 toetanud liikumisharrastuse edendamiseks Eestimaa Spordiliidu Jõud, Ühenduse Sport Kõigile, Eesti Seeniorspordi ja Spordiveteranide Liidu ning Eesti Koolispordi Liidu tegevust. 2015. aastal eraldati nimetatud organisatsioonidele kokku 358 437 eurot ja 2016. aastal 378 437 eurot.
6. Maaeluministeerium on eraldanud Eestimaa Spordiliidule Jõud 2015. aastal toetust 62 000 eurot ning 2016. aastal 55 000 eurot spordiürituste korraldamiseks.
7. Eesti maaelu arengukava 2014–2020 raames jätkub Leader meede, mille raames on Maaeluministeerium toetanud varasematel aastatel erinevaid harrastussporti soodustavaid tegevusi. Täpsemad andmed selle kohta, millises mahus toetatakse Leader meetme raames spordirajatistega seotud investeeringuid ja spordisündmuste korraldamist, selguvad pärast projektide esitamist ning heakskiitmist.

8. HTM on kahel aastal toetanud Eesti Kutsekoolispordi Liitu, Eesti Akadeemilist Spordiliitu ja Eesti Koolispordi Liitu. 2015. aastal eraldas HTM nimetatud organisatsioonidele kokku 296 591 eurot ja 2016. aastal 302 609 eurot.
9. HTM toetab noortevaldkonna programmi kaudu kvaliteetsete ja mitmekesiste võimaluste loomist noorte huvide ja annete avamiseks ning arendamiseks (huvikoolide tegevuste toetamine, noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsiooni ellurakendamine, noorsootöötajate ja huvikoolide koolitused, omavalitsuste koostöö spordivaldkonna huvialade korraldamisel). 2015/2016. õppeaastal omandas HTM andmetel 52% kõigist 7-26-aastastest huvikooliõppuritest huviharidust spordivaldkonnas.
10. HTM viis 2015. aastal ellu projekti „Noorte tervistav ja arendav puhkus“, kus laagritegevuses osales 28 763 noort (sh 2915 vähemate võimalustega noort). Kokku toetati 24 püsilaagrit, 56 projektlaagrit ja 2 hariduslike erivajadustega laste kooli laagriprojekti.
11. Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Kodutütred ja Noored Kotkad eesmärk on kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveteks Eesti kodanikeks. Seega on tervislike eluviiside ja spordi propageerimine lõimitud nende tegevustesse ja koolitustesse igal tasandil. Kodutütarde organisatsioonis oli 2015. a detsembri seisuga 3717 tüdrukut ja Noorte Kotkaste ridades 3380 poissi.
12. Kaitseväes on sportimine ajateenijate väljaõppe osa ja kehalise kasvatuse tunnid on iganädalased. Sportimist toetavad väeosade spordiinstruktorid. Kaitseväelastele ja tsiviilteenistujatele on tagatud sportimisvõimalused piirkondlikes spordiklubides.
13. Riigimetsa Majandamise Keskus on arendanud välja puhke- ja kaitsealade võrgustiku, mis on varustatud looduses liikumist hõlbustava, inimesi suunava ja samas ka loodust kaitsva taristuga. Looduses liikujate kasutuses on üle 2000 km tähistatud õppe- ja matkaradu. Looduses liikumine on muutunud iga aastaga üha populaarsemaks. Kui 2012. aastal oli 1,6 mln, siis 2015. aastal 2,2 mln külastuskorda.
14. Eesti Loodusmuuseum korraldas 2015. aastal 65 loodusmatka, mis olid suunatud nii täiskasvanutele kui ka lastele, ja 30 loodusretke lastele. Linnalaagrite raames toimub lastele lisaks veel 11 loodushariduslikku retke. 2015. aastal viidi läbi 24 täiskasvanutele ja peredele mõeldud loodusretke. 2016. aastal on Eesti Loodusmuuseumis toimunud umbes 30 loodusretke peamiselt lastele looduseringide raames, linna- ja suvelaagrites ja ka mõned kogu perele suunatud retked. 2017. aastal plaanitakse korralda samas suurusjärgus ehk 60-70 loodusretke aastas.
15. Keskkonnaameti keskkonnaharidusspetsialistid viivad aastaringiselt igas vanuses sihtgruppidele läbi erinevaid loodushariduslikke üritusi nagu infopäevad, matkad, kaitsealade tutvustused jne, mis edendavad keskkonnateadlikkuse kõrval ka looduses liikumise harrastamist.
16. Keskkonnainvesteeringute Keskus toetab Looduse Omnibussi tegevust, mis tutvustab Eesti looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust.
17. Keskkonnaamet korraldab igal aastal looduskaitsekuu raames matkapäevi kaitsealadele. Matkad toimuvad kõigis maakondades ning on osalejatele tasuta. Kokku korraldatakse aastas vähemalt 18 matka ca 900 inimesele.
18. Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel algas 2014. aastal ning jätkus aastatel 2015 ja 2016 toitumise ja liikumise rohelise raamatu väljatöötamine, milles seatakse üheks põhieesmärgiks liikumisharrastuse edendamine kogu elukaare vältel.
19. Spordialaliidud organiseerivad lisaks tavapärastele täiskasvanute ja noorte meistrivõistlustele järjest enam üritusi lastele, harrastajatele ja eakatele. Spordialaliidud käivad aktiivselt koolides oma spordiala tutvustamas, toimuvad

harrastajatele suunatud liigad ja võistlused. Tüdrukutele, naistele ja veteranidele korraldatakse eraldi festivale ja turniire, toimuvad suvelaagrid ning järjest enam proovitakse pakkuda inimestele võimalusi tegeleda spordialaga aastaringsest.

20. Eesti Paraolümpiakomitee (edaspidi EPOK) on koostanud ülevaate kõikidest treeninggruppidest, kes tegelevad erivajadustega inimestega üle Eesti. See info on olemas kodulehel, seda jagatakse avalikel üritustel ja rehabilitatsiooniasutustes.
21. Eesti Suusaliit on ellu kutsunud koolitusprojekti „Suusabuss“, mis annab murdmaasuusatamise algõppe koolitust lasteaedades ja üldhariduskoolides üle Eesti. 2014. aastal loodi suusahüpete algõppe projekt „MaruMägi“, mis võimaldab proovida suusahüppeid nii suvel kui ka talvel.
22. Eesti Kergejõustikuliit korraldas 2016. aastal juba 45. korda koolinoortele mõeldud võistluse TV 10 Olümpiastarti, mis toob aastas sportima ligi 10 000 last ja koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga propageeritakse liikumist koolinoorte hulgas.
23. Hooajal 2015/16 toimus Tallinnas taas kord üle mitme aastakümne koolinoortele suunatud jäähokiturniir Kuldlitter. Esimesel turniiril osales 9 kooli.
24. Eestimaa Spordiliidu Jõud esindusüritusteks on iga nelja aasta järel korraldatavad Eestimaa suvemängud ja Eestimaa talimängud. 14. Eestimaa suvemängud, kus osales üle 4000 inimese, toimusid 2015. aastal Kuressaares. Igal aastal toimuvad Eesti valdade ja linnade suve- ja talimängud, Eesti omavalitsusjuhtide suvine ja talvine mitmevõistlus ning Eestimaa Spordiliidu Jõud meistrivõistlused paljudel spordialadel. Võistlusi korraldatakse paljudele eri vanuserühmadele.
25. Kultuuriministerium, EOK ja SKTSA Eesti spordiregistri volitatud töötajana on kogunud andmeid Eesti elanike liikumisharjumuste ja spordiklubidesse kuulumise kohta. Andmete põhjal on võimalik langetada otsuseid ja viia ellu tegevusi liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste osakaalu tõstmiseks. Andmete kogumist jätkatakse ka järgmistel aastatel.

Sport 2030 punkt 5.2. Elukestva liikumis- ja spordiharrastuse alused luuakse ea- ja vajaduskohase liikumisõpetuse abil lasteaedades ja koolides, õpetades eluks vajalikke põhioskusi ja innustades sportimisest rõõmu tundma. Õpetajakoolitus on kohandatud liikumise ja sportimise lõimitud õpetamiseks.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Sotsiaalministeeriumi, HTMi ja Tartu Ülikooli Liikumislabori koostöös on välja töötamisel laste liikumisprogramm, et õpilased igapäevaselt koolis rohkem liiguksid. Moodustatud on ekspertrühm ja pilootkoolide võrgustik. Pilootprojekti rakendatakse aastatel 2016-2018. Kavas on piloteerida meetodikaid, mis toetavad liikumistegevuste korraldamist ainetundides ja liikumisaktiivsuse suurendamist vahetundides. Sotsiaalministeerium vastutab mudeli väljatöötamise ja rakendamise eest ning HTM kehalise kasvatuses ümberkujundamise eest kaasaegseks liikumisharrastuseks. Tegevusi on 2015.-2016. aastal rahastatud Hasartmängumaksu Nõukogu vahenditest. Aastatel 2017-2020 on plaanis rakendada programmi elluviimiseks Norra finantsmehhanismi vahendeid.
2. Kultuuriministerium eraldas mõlemal aastal kohalikele omavalitsustele ujumise algõpetuse kursuse läbiviimiseks toetust 230 082 eurot aastas, mille abil viidi läbi ujumise algõpetuse kursus enam kui 13 000 lapsele. Programmi raames said 2. klassi õpilased (Tallinnas 3. klassi õpilased) kuni 24 tundi ujumise algõpetust. Kultuuriministerium viis koostöös SKTSA ja Eesti Ujumisliiduga 2014. aasta lõpus läbi uuringu, et kaardistada ujumise algõpetuse kursuste läbiviimist kohalikes

omavalitsustes, anda soovitusi juhendajatele ning teha ettepanekuid ujumise algõpetuse programmi koostamiseks ja rahastamiseks. Uuringust selgus, et tingimused ujumistundide läbiviimiseks on pigem head ja lapsed on ujumistundide suhtes positiivselt meelestatud. Samas tunnevad ujumise algõpetuse läbiviijad puudust enesetäiendamise ja juhendmaterjalidest. Olukorra parandamiseks on Kultuuriministeerium eraldanud Eesti Ujumisliidule kahe aasta jooksul kokku 105 000 eurot. Siseministeeriumi algatusel moodustati 2015. aastal töögrupp, kuhu kuulusid Kultuuriministeeriumi, HTMi, Sotsiaalministeeriumi, Eesti Ujumisliidu ja Päästeameti esindajad. Eesti Ujumisliit ja Päästeamet töötasid välja ujumise algõpetuse uue programmi, vastavad õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid. Täiendavalt koolitati ujumistreenereid, juhendajaid ja õpetajaid uuendatud metoodika kohaselt. Samuti on HTMile esitatud uuendatud õpitulemuste kirjeldus ja ujumise algõpetuse programmi eelnõu. Vabariigi Valitsusele esitati arutamiseks memorandum „Laste ujumise algõpetuse kursuse ümberkujundamine ja selle rahastamine riigieelarvest“, mis on koostatud viie ministeeriumi koostöös eesmärgiga taotleda ujumise algõpetuse läbiviimiseks lisarahastust. Selle on allkirjastanud riigihalduse minister, tervise- ja tööminister, siseminister ja kultuuriminister.

3. Eesti Olümpiaakadeemia (edaspidi EOA) korraldatavad kooliolümpiamängud toetavad tugevalt ea- ja vajaduskohast liikumisõpetust lasteaedades ja koolides ning liikumise ja sportimise lõimimist. Üheks kooliolümpiamängude põhieesmärgiks on innustada lasteaia- ja koolilapsi sportimisest rõõmu tundma. Sellist eesmärki toetavad soovituslikult õpilaste kaasamine kooliolümpiamängude korraldamisse ning kooliolümpiamängude spordialade mitmekülgne valik vastavalt õpilaste erinevale võimekusele ja huvidele, et iga laps leiaks meelepärase tegevuse sportliku võistluse vormis.
4. Selleks, et puuetega lapsed tavakoolides sporti harrastaksid, on EPOK alustanud koostööd Kehalise Kasvatuse Õpetajate Liiduga. EPOK korraldas 2016. aasta kevadel koostöös Tallinna Ülikooli ja välisspetsialistidega puuetega laste liikumistegevuse kaasamise seminari, kus peamiselt osalesid treenerid, kuid ka õpetajad. EPOK pakub erikoolidele osavõttu EPOKi võistlustest ning muudest üritustest.

Sport 2030 punkt 5.3. Inimesed on teadlikud liikumise ja sportimise mõjust tervisele, sellealased hoiakud, teadmised ja oskused on omandatud haridussüsteemis, neid täiendatakse eneseharimise ning kampaaniate kaudu. Liikumist ja sportimist mõjutavate erialade töötajatele korraldatakse regulaarselt koolitusi. Inimeste liikumise- ja sportimisharjumusi seiratakse ning tulemusi kasutatakse tegevuste ja poliitika kujundamisel.

Kultuuriministeeriumi üheks oluliseks koostööpartneriks liikumisharrastuse edendamisel ja elanike teadlikkuse tõstmisel on Ühendus Sport Kõigile, mille põhitegevus on suunatud tervisespordi, liikumisharrastuse ja looduses liikumise viljelemisele ning edendamisele. Ühenduse Sport Kõigile tegevust rahastavad Kultuuriministeerium ja EOK.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Ühendus Sport Kõigile eestvedamisel arendati aastatel 2015-2016 edasi portaali www.liigume.ee, mis sai uue kujunduse ja mida alates 2015. aasta sügisest haldab täiskohaga ajakirjanik. Portaal on eesti- ja venekeelne ning seda täiendatakse regulaarselt uute liikumisharrastuse materjalidega. Mõlemal aastal on koostatud enam kui 1700 üritusega rahvaspordiürituste kalender, mis on kättesaadav nii portaalis

liigume.ee kui ka ajakirja Jooksja vahel trükisena. 2016. aastal arendatakse välja uus tervisespordiürituste kalendri rakendus, mis tehakse kättesaadavaks kõigile ürituste korraldajatele. Lisaks arendatakse edasi Facebooki gruppi „Eestimaa liigub“, millel on 2016. aasta juunikuu seisuga üle 13 000 liikme.

2015. aastal nimetati kampaania „Eestimaa liigub“ ümber „Terve Eesti Eest“ ning viidi läbi 2015. aasta augustis-septembris ja 2016. aasta juunis-juulis. Iga kuu kevadest sügiseni on nimetatud ühe spordiala teemakuuks ja tutvustatakse antud konkreetset liikumisvormi, viiakse läbi kampaaniamängud, mis suunatud kogu elanikkonnale.
- Ühendus Sport Kõigile viis 2015. aastal Tallinnas ja Tartus läbi 8 liikumisharrastuse 8-tunnist koolitust enam kui 300 inimesele. Eraldi prioriteet on lasteaia liikumisõpetajatele ja koolide kehalise kasvatuse õpetajatele suunatud koolitused. 2016. aastal viidi nimetatud sihtgruppidele läbi suvekool. Koostöös Tallinna Ülikooliga viis Ühendus Sport Kõigile 2015. aastal läbi harrastussportlastele mõeldud koolitussarjad: kokku toimus 28 pooleteisestunnist loengut, millel oli ligikaudu 1000 osalemiskorda. 2016. aastal on toimunud 10 loengut ja aasta lõpuks planeeritakse lisaks veel 10 loengut.
- Mõlemal aastal anti välja kaks numbrit liikumisharrastuse ajakirja Liikumine ja Sport, mida levitati spordirahvale tasuta maakondlike spordiliitude kaudu ja otsepostitusega. Ajakiri sisaldab metoodilisi nõuandeid ja selle tiraaž on 2000 eksemplari. Ajakirja digitaalne versioon on kättesaadav portaalis www.liigume.ee.
2015. aastal kirjastati kehalise kasvatuse õpetajatele mõeldud käsiraamat „Valik kehalisi harjutusi laste ja noorte liikumistundides kasutamiseks“, mis põhineb praktilistel harjutustel ja mängudel. Käsiraamatut levitatakse tasuta kõigisse koolidesse.
- Ühendus Sport Kõigile viis koostöös Eesti Kodukaunistamise Seltsiga läbi konkursi „Eesti parim tervisespordirajatis 2015“ ja projektikonkursi, mille raames toetati keskkonnaalast teadlikkust suurendavaid ja naistele suunatud liikumisharrastuse üritusi. Projekti „Naised ja sport“ raames pööratakse tähelepanu naiste maasvõimlemise arendamisele ning viiakse läbi koolitusi eesmärgiga kaasata naisi rohkem liikumisharrastusse. Koostöös maakondlike spordiliitudega viiakse läbi sportlikumate perede konkurss ning iga maakonna väljavalitu külastab kolmepäevast rahvusvahelist spordivõistlust Tallinn International Horse Show. Koostöös SAGA Eesti Terviserajad arendatakse edasi 2013. aastal käivitunud videoõppesarja programmi. Alates 2015. aastast korraldatakse kehalise kasvatuse õpetajatele suvekooli LIISU 2016, kus õpetajad vahetavad omavahel teadmist, mida kasutavad ainetundide läbiviimisel.
- Lisaks portaalile www.liigume.ee on spordiorganisatsioonid ja inimesed loonud viimastel aastatel veel mitmeid portaale, mis on suunatud uute inimeste regulaarsesse liikumisharrastusse kaasamisele, näiteks Kaarel Zilmeri suusaportaal. Eesti Firmaspordi Liit on loonud portaali SportID.ee, mille abil on töötajatel võimalik lihtsalt pakkuda oma töötajatele sportimisvõimalusi.
2015. aasta septembris toimus esimest korda üleeuroopaline spordinädal, mille eesmärgiks on tõsta elanikkonna liikumisharrastuse ja spordi alast teadlikkust. Eestis koordineeris nädala raames elluviidavaid tegevusi Ühendus Sport Kõigile ning esimesel aastal keskenduti ennekõike koolidele ja koolilastele. Spordinädalal toimus üle Eesti 467 sündmust, millest võttis osa 121 308 inimest. Erinevaid sündmuste korraldajaid oli 360, sh 300 kooli/lasteaeda. Tegemist oli suurima liikumisharrastuse ettevõtmisega Eestis. Spordinädalat viiakse läbi vähemalt aastani 2020 ning järgnevatel aastatel pööratakse Eestis eraldi tähelepanu ka kehalisele aktiivsusele

töökohtades ja seenioride hulgas. 2016. aastal toimub spordinädal 10.-18. septembril. Projektiga on septembri alguseks liitunud juba üle 350 kooli ja registreeritud üle 600 sündmuse. 2017. aasta teisel poolel on Eesti ELi eesistujamaaks ja sellest tulenevalt on plaanis korraldada järgmisel aastal spordinädala pidulik avamine Eestis.

9. Aprilli kolmas nädal on Eestis traditsiooniliselt südamenädal, mida meil tähistatakse alates 1993. aastast. Kuna südamehaiguste üheks riskiteguriks on vähene liikumine, on see nädal hea aeg, et oma eluviisidele rohkem tähelepanu pöörata ja positiivsete muudatustega alustada. Viimastel aastatel on südamenädala raames toimunud pühapäeval suurem liikumisharrastuse üritus, kuhu on kaasatud kõik maakonnad. Südamenädala ajal avaldab Tervise Arengu Instituut trükimeedias elustiili ja riskikäitumist käsitlevaid artikleid ning korraldab teavituse ürituste toimumise kohta nii veebis kui ka raadios. Üritustel osalejatele jagatakse teavikuid (liikumispäevik, liikumisring jms).
10. Eesti Koolispordi Liidu eestvedamisel on koolides läbi viidud erinevaid võistlusi, liikumisharrastuse üritusi ning liikumis- ja koolituspäevi. Regulaarselt on toimunud tervispäevad „Reipalt koolipinki“, „Looduse kilomeetrid“ ja „Talveõlud“, suvemängud „Meri ja Päike“, spordimärgi projekt „Noor Lõvisüda“, kus 2015. aastal oli kokku 8615 normitaitjat 70 koolist. Lisandunud on Eesti Koolispordi Liidu interaktiivne õppeprogramm, mille peamiseks eesmärgiks on iseseisev õppimine. Õppevideote abil on noortel võimalik ise erinevaid spordialasid harjutada.
11. Riiklike õppekavade läbiva teema „Tervis ja ohutus“ rakendamise nüüdisajastamiseks kuulutas HTM 2016. a II kvartalis välja hanke, mille tulemusena uuendatakse õpitulemused, koostatakse läbiva teema hindamisvahend III kooliastmele (7.-9. klass), täiendatakse õppeainete õppeprotsesside kirjeldusi tervise ja ohutuse pädevuste kujundamise osas, koostatakse veebipõhine ohutuse (liiklus-, tule-, vee- ja üldohutuse) teemade hindamisvahend. Riikliku õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.
12. 2015. aasta juunis lõppes projekt „Tervisedenduse tulemuslikkus Eesti koolides“ (TerVEkool), mille viis ellu SA Eesti Teadusagentuur. Projekti raames viidi läbi uuring, mis kaardistas 6. klassi õpilaste tervisekäitumise ja koolides läbiviidavate tervisedenduslike tegevuste hetkeolukorra. Projekti väljundina esitati koolidele soovitusel tervisekäitumise mõjutamise meetodite valimiseks õpilaste riskikäitumise ennetamiseks. Lisaks saadi ülevaade II kooliastme õpilaste tervisekäitumise hetkeolukorrast ja koolide tervisedenduslikest tegevustest.
13. EPOK on koostanud infovoldiku, mis põhineb uuringutel ja teadustöödel puuetega inimeste sportimise kasulikkusest kõikidele.

Sport 2030 punkt 5.4. Elanikkonna liikumise ja sportimise soodustamiseks teevad eri valdkonnad sisulist koostööd. Osalemine liikumisüritustel ja vajaduspõhine tervisekontroll on kättesaadav kõigile.

Heaks näiteks eri valdkondade sisulisest koostööst kahe aasta jooksul on noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsiooni väljatöötamine ning laste liikumisprogrammi loomine. Esimese puhul olid kaasatud nii spordi-, noorsoo-, haridus- kui ka kultuurivaldkond ning teise puhul panustavad projekti nii haridus-, sotsiaal-, spordi- kui ka teadusvaldkond.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Viimastel aastatel on Eestis kasvanud nii liikumisharrastusürituste kui ka nendest osavõtjate inimeste arv. Viimasel kahel aastal on Eestis toimunud üle 1700 liikumisharrastuse ürituse ehk enam kui 5 üritust päevas. EPOK loob järjest enam sportlikke tegevusi puuetega inimestele avalikel üritustel ning kaasab oma puuetega sportlasi spordiorganisatsioonide võistlustele. Spordiürituste korraldajad on järjest enam pööranud tähelepanu ka puuetega inimeste kaasamisele liikumisharrastuse üritustele ning luuakse treeninggrupe puuetega inimestele.
2. Tavapäraseks tervisekontrolliks on kõigil kindlustatud elanikel võimalik pöörduda oma perearsti poole. Probleemide ilmnemisel suunab perearst patsiendi edasi eriarsti vastuvõtule, mille kulud kaetakse Eesti Haigekassa ravikindlustusest. Liikumisharrastajal on täiendavalt võimalus lasta teha terviseuuringuid ja saada spordialast meditsiinilist teenindust omafinantseerimisel Tallinnas (Spordimeditsiini SA, Ida-Tallinna Keskhaigla, Spordiarstid OÜ, Tervise Centrum OÜ), Tartus (Tartu Ülikooli Kliinikumi Spordimeditsiini ja Taastusravi Kliinik), Pärnus (Pärnu Haigla Taastusravi Kliinik), Ida-Virumaal (Puru Haigla) ja Haapsalus (Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskus). Spordimeditsiini SAs käis 2015. aastal terviseuuringutel 309 harrastussportlast.
3. Eesti Haigekassa eelarves oli 2015. aastal noorsportlaste tervisekontrolli läbiviimiseks 758 000 eurot ning 2016. aastal on planeeritud selleks 760 000 eurot. 2015. aastal läbis tervisekontrolli 9400 noorsportlast. Samas on vajadus palju suurem. Eesti Spordimeditsiini SA koostöös Eesti Spordimeditsiini Föderatsiooniga täiendas noorsportlaste terviseuuringute parameetreid, et muuta vastav teenus antud sihtgrupis suurema vajadusega noortele kättesaadavamaks. Vastavasisulised ettepanekud muudatusteks on esitatud Eesti Haigekassale. Tippsportlaste tervisekontrolli on kirjeldatud punkti 8.6 juures.
4. Kaitseressursside Amet teostab igal aastal keskmiselt 13 000 arstlikku läbivaatust noortele meestele vanuses 18-27 eluaastat. Tegevväelastele on regulaarne, kord kolme aasta jooksul toimuv tervisekontroll kohustuslik. Kaitseliidu tegevliikmetele on regulaarne tervisekontroll kohustuslik.
5. SKTSA saab Eesti spordiregistri volitatud töötajana ning treenerite tööjõukulude toetuse eraldajana tulevikus anda laste ja noorte tervisekontrolliga tegelevatele institutsioonidele täpsemat teavet treeningkoormuse tõttu enam ja põhjalikumat kontrollimist vajavate noorte kohta.

Sport 2030 punkt 5.5. Liikumise ja sportimise hoogustamiseks töötatakse välja ja juurutatakse laste ning noorte huvitegevuse toetussüsteem

Valitsuskabinet andis 10. märtsil 2016 heakskiidu Kultuuriministeeriumi eestvedamisel välja töötatud noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioonile. 1. septembrist 2017 rakenduva toetusskeemi eesmärk on anda igale lapsele võimalus osaleda kvaliteetses juhendatud regulaarses huvitegevuses. Toetussüsteemi kontseptsiooni eesmärgid on laiemad kui ainult liikuvuse ja sportimise hoogustamine, sest valitsuse tasandil kokku lepitud eesmärk on järgmine: noorte osaluse suurendamine ja noortele mitmekülgse, regulaarse, juhendatud ning loovust arendava huvitegevuse tagamine. Uut toetussüsteemi, mille käivitamiseks planeerib valitsus 15 miljonit eurot aastas, asub rakendama HTM. Toetuse eesmärk on parandada eelkõige teenuse kättesaadavust ja kvaliteeti ning tagada mitmekesisem valik. Prioriteetseid valdkondi on kolm: sport, kultuur ning loodus-täppisteatudused ja tehnoloogia. Lisaks Kultuuriministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja HTMile olid kontseptsiooni

väljatöötamise kaasatud mitmed valdkondlikud katusorganisatsioonid ja omavalitsuste liidud. Kontseptsiooni loomine tuleneb kehtivast koalitsioonileppes, mille oluline eesmärk on lastega perede toimetuleku parandamine ning võrdsete võimaluste loomine huvitegevuses osalemiseks. HTM töötab kontseptsiooni rakendamiseks koostöös Kultuuriministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga välja noorsootöö seaduse muutmise seaduse eelnõu koos teiste vajalike õigusaktide eelnõudega.

Huvitegevuste läbiviijad tegutsevad nii üleriigilisel, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil ning nende seas on eraalgatuslikke (sh seltsingud, MTÜ, SA, OÜ) ja avalikke (peamiselt kohalike omavalitsuste loodud) asutusi. Eelkõige viivad huvitegevusi läbi spordiklubid (2432), huvikoolid (625), üldhariduskoolid (485) ja noortekeskused (247). Kuna kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 järgi on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada vallas või linnas ka noorsootööd ja enamik huvitegevusi toimub kohalikul tasandil, paneb see KOVile vastutuse omada erinevatest huvitegevustest ja nende pakkujatest ülevaadet ning korraldada noorte vajadustest lähtuvalt erinevate huvialade ja huvitegevuste pakkumist või vahendamist koostöös erinevate organisatsioonidega.

Hinnanguliselt käib noortekeskustes aasta jooksul ca 80 000 7-26-aastast noort, kellest huvitegevustes osaleb umbes kolmandik. EHISE andmetel õppis 2015/16. õppeaastal huvikoolides 66 803 7-26-aastast noort: neist 16 982 muusika- ja kunstikoolides, 39 539 spordikoolides, 5803 tehnika-, loodus-, loome- ja huvimajades või -keskustes ning 17 065 muudes huvikoolides⁷. Üldhariduskoolide huviringides osales 72 810 õpilast.

Eesti spordiregistri andmetel osales 31.12.2015. aastal spordiklubides 87 270 kuni 19-aastast noort. Kui püüda välistada spordiklubides ja spordikoolides olevate noorte harrastajate kattuvust aastal 2015, saame indikatiivseks noorte harrastajate kogusummaks 107 000, sealhulgas:

- ainult spordiklubide harrastajad – 45 700 (42%);
- ainult spordikoolide harrastajad – 19 700 (18%);
- nii spordiklubides kui ka -koolides olevad harrastajad – 41 600 (40%).

Paljude muude huvitegevuste pakkujate ja osalejate lõikes statistikat keskselt ei koguta. Enamik kogutud infost ei ole isikustatud, mistõttu puudub info, kui palju noori osaleb mitmes huvitegevuses korraga ja kuidas jaotub huvitegevuses osalemine regionaalselt.

Sport 2030 punkt 5.6. Planeerimisel ja projekteerimisel käsitletakse liikumispaiku ning -alasisid avaliku ruumi lahutamatu osana. Sporditaristu peab olema kõigile kättesaadav.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Kultuuriministeerium on aastatel 2015 ja 2016 investeerinud sporditaristusse vastavalt 0,3 ja 5,6 mln eurot. Suuremateks investeeringuteks on olnud Pärnu Rannastaadion ja Lilleküla jalgpallistaadion, mis mõlemad on asukoha mõttes hästi ligipääsetavad.
2. Tehvandi Spordikeskuses toimus aastatel 2015 ja 2016 hüppemäe tee taastusremont koos suusasildade renoveerimisega ning alustati Tehvandi K90 hüppemäe jäärenni ehitus- ja paigaldustöödega. Kääriku Spordikeskuses ehitati palli- ja rannamängude väljakud. 2016. aastal alustati sportlasmajutushoone ning kommunikatsioonide

⁷ Kuna üks isik võib õppida mitmes erinevas huvikoolis, on õppivate isikute summa huvikooli alamtüübi lõikes suurem kui 66 803.

- väljaehitamiseks. Tartumaa Tervisespordikeskuses parendati spordirajatisi (lasketiirud, väliväljakud ja discgolf park).
3. Jõulumäe Tervisespordikeskuses renoveeriti 2015. aastal täielikult kergejõustiku sektorid ja tenniseväljak, rajati heitealade sektor ning asfalteeriti 5 meetri laiune rullsuusa- ja -uisurada. Nende muudatustega paranesid oluliselt keskuse poolt elanikele pakutavad liikumisharrastusega tegelemise võimalused.
 4. SA Eesti Terviserajad, mille asutasid 2005. aastal AS Merko Ehitus, Swedbank AS ja Eesti Energia AS, panustas 2015. aastal terviseradadesse 113 308 eurot ning 2016. aastal oli terviseradade toetuseks planeeritud 184 600 eurot. Sihtasutuse põhitegevuseks on Eestimaa liikumis- ja spordiradade väljaarendamise nõustamine, arendustegevuste koordineerimine ja finantseerimisele kaasaaitamine. Hetkeseisuga on Eestis üle 120 tervisespordikeskuse.
 5. Oluliseks suunaks viimastel aastatel on ka siseterviseradade võrgustiku rajamine hoonetesse. SA Eesti Terviserajad eestvedamisel on planeeritud rajada 2016. aasta lõpuks siseterviserada üle 30 hoonesse.
 6. Siseministeerium ja Rahandusministeerium⁸ kui kõnealusel perioodil regionaalarengu eest vastutavad ministeeriumid on soodustanud elanikkonna sportimis- ja liikumisaktiivsust eelkõige kergliiklusteede taristu ning piirkondlike spordi- ja turismiobjektide väljaarendamise toetamise kaudu. Sealhulgas:
 - on tagatud toetusvõimalused toimepiirkondade keskusi ja tagamaad ühendavate jalgsi ja jalgrattaga liikumise teede rajamiseks ELi struktuurifondide 2014.-2020. a finantsperioodi „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetme“ (edaspidi PKT) raames. Maakondlike PKTde tegevuskavades esitati kokku 39 keskuste ja tagamaa olulisi ühendusi tagavat kergliiklusteede projekti, mille toetuse kogusumma oli 25,8 mln eurot;
 - kergliiklusteede arendamise projektide kõrval on PKTde maakondlikes tegevuskavades esitatud ka 12 piirkondlikku liikumisharrastusi edendavat sportimis- ja liikumisatraktsiooni väljaarendamise projekti toetuse kogusummaga 10,4 mln eurot;
 - maakonnakeskuste ja tagamaa vaheliste jalgsi ja jalgrattaga liikumisteede rajamise toetusvõimalused on ELi 2014.-2020. a finantsperioodil tagatud jätkuvalt Pärnu, Kohtla-Järve ja Narva linnapiirkonnale meetmete „Linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ ja „Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutlik areng“ raames 5 suuremale linnapiirkonnale;
 - riigieelarvest rahastatavast kergliiklusteede toetusskeemist tehti 2015. aastal kergliiklusteede rajamiseks toetuse otsuseid 1,3 mln euro ulatuses. Kokku rajati 51,8 km enamasti keskusi tagamaaga ühendavaid kergliiklusteid.
 7. Liikumispaijade ja -alade planeerimise ning projekteerimistingimuste väljastamisega tegelevad peamiselt kohalikud omavalitsused. Sel põhjusel on oluline tõsta nende teadlikkust kaasava disaini (universaalse disaini) põhimõtete rakendamise osas. Üldiseid tingimusi puhke- ja virgestusalade ning matkaradade kohta esitavad ka praegu koostamisel olevad maakonnaplaneeringud, mille koostamist korraldavad maavalitsused. Tegevust koordineerib Rahandusministeerium, kes on koostanud üldplaneeringu koostamiseks suunised „Planeerimise põhimõtete rakendamine“ ning koostamisel on planeeringute mõjude hindamise metoodika. Mõlemas materjalis käsitletakse ka looduslike puhkealade või liikumispaikade kättesaadavuse temaatikat.

⁸ 2015. a septembrini Siseministeerium, edaspidi Rahandusministeerium

8. EPOK on kontakteerunud mitmete kohalike omavalitsustega, kes planeerivad uusi spordirajatise või nende rekonstrueerimist, et tagada ligipääs puuetega inimestele nii pealtvaatajate kui ka kasutajatena.
9. EOK kaardistab 2016. aastal koostöös spordialaliitude ja maakonna spordiliitudega olulised spordiobjektid, mille renoveerimisse või rajamisse oleks vaja tulevikus investeerida. Nimetatud ülevaade soovidest ja vajadustest peaks olema kohalikele omavalitsustele ning riigile abiks investeerimisotsuste tegemisel tulevikus.
10. SKTSA saab Eesti spordiregistri spordirajatiste alamregistri kaudu olla abiks teabe levitamiseks spordiobjektide kohta. 1. septembri 2016. aasta seisuga on Eesti spordiregistrisse kantud 2841 spordiobjekti.

3.2. Liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja

Sport 2030 punkt 6.1. Muutused ühiskonnas on mõjutanud spordikorraldust ning muutnud spordi enam teenusepõhiseks. Spordiliikumise laiapõhjalisus, organisatsioonide ja tegevuste paljusus ning struktureeritus ja kuulumine rahvusvahelisse koostöövõrgustikku loovad eeldused üleriigilise eesmärgi täitmiseks. Spordiorganisatsioonid pakuvad inimestele kvaliteetset tegevust ja teenust, liikumise ja spordi teenusepõhisis tugevdab majandust ning tõstab tööhõivet.

Tabelist 1 (lk 5) selgub, et viimastel aastatel on kasvanud nii tegutsevate spordiklubide (2015. aasta lõpus oli Eestis 2343 spordiklubi) kui ka nendega seotud harrastajate arv (2015. aasta lõpuks 152 722 inimest). Spordiklubides on võimalik tegeleda enam kui 100 erineva spordialaga. Eestis on viimastel aastatel toimunud enam kui 1700 liikumisharrastusüritust ning ürituste korraldajatelt laekunud info kohaselt kasvab üritustel osalejate arv jätkuvalt. See annab tunnustust spordiliikumise laiapõhjalisusest ning organisatsioonide ja tegevuste paljususest. Spordiklubides töötas (kaasa arvatud vabatahtlikud) 2015. aasta lõpus kokku 7839 inimest. Maksu- ja Tolliameti andmete kohaselt maksid spordiorganisatsioonid 2015. aastal riiklikke makse kokku 20,4 mln eurot.

Sport on majanduse oluline osa. 2012. aasta novembris avalikustatud üleeuroopalise uuringu kohaselt⁹ moodustab sport 1,76% kogu üldisest ELi lisaväärtusest. Iga kuuekümnes ELis toodetud ja teenitud euro on seotud spordiga. Kui võtta arvesse mitmekordistavad mõjud, ulatub spordi osakaal isegi kuni 2,98% kogu üldisest lisaväärtusest ELis. Uuring toob välja, et spordi osakaal ELi üldises tööhõives on 2,12%. Eestis moodustab sport 1,64% lisaväärtusest ning spordiga seotud töökohtadel töötab enam kui 15 000 inimest. Kultuuriministeerium on koostöös spordiorganisatsioonide, ülikoolide ja Statistikaametiga valmistamas sama metoodika alusel ette uuringut, et uuendada spordiga otseselt ja kaudselt seotud tööhõivet ning nende töökohtadega seotud finantsnäitajaid.

2011. a viis Eesti Konjunktuuriinstituut Kultuuriministeeriumi tellimusel läbi uuringu, mille käigus hinnati ja analüüsiti Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalset majanduslikku mõju¹⁰. Keskmiselt kulutas üks külastaja ürituse perioodil piirkonnas seoses

⁹ <http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-contribution-sports-economic-growth-final-rpt.pdf>

¹⁰ http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri-_ja_spordisundmuste_majanduslik_moju.pdf

spordiüritusega 61 eurot. Külastajate arv kasvas ürituse nädalal 46%-s vastanud ettevõtetest, müügitulu suurenes 42%-s ja kasum 35%-s ettevõtetest. Sama meetodikat arvesse võttes toodi läbi auto24 Rally Estonia sündmuste Lõuna-Eesti piirkonda 2015. aastal lisatulu 4,9 miljonit eurot, mis jagunes kohalike ettevõtjate, omavalitsuste ja Eesti riigi vahel. Võrreldes 2014. aastaga suurenes summa 44,1% ehk 1,5 miljoni euro võrra. Riigi otseseks tuluks on laekunud käibemaks, milleks oli 820 000 eurot ning mis kasvas võrreldes eelmise aastaga 43,9% ehk 250 000 euro võrra. Uuringu ja mobiilse positsioneeringu andmete kohaselt viibisid siseturistid ralli toimumise piirkonnas kaks, välituristid neli päeva. Keskmiselt olid siseturisti päevased kulutused piirkonnas 57,7 eurot ja välituristil 77,3 eurot.

Maksu- ja Tolliametiga andmetel tehti 2015. aastal treenerite tööjõukulude toetust saanud treeneritele sotsiaalmaksuga maksustatavaid väljamakseid kokku ligikaudu 8,5 mln euro ulatuses ning riigieelarvesse laekus tööjõumaksudega¹¹ kokku 4,5 mln eurot. Aasta varem, enne treenerite tööjõukulude toetuse rakendamist olid vastavad summad 6,0 mln ja 3,2 mln eurot. Treeneritele makstav töötasu kui ka tööjõumaksude laekumine on kasvanud 40%.

Sport 2030 punkt 6.2. Kaardistatakse liikumise ja spordiga seotud majandustegevus ja tööhõive, töötatakse välja sporditeenuste majandusliku mõju hindamise meetodid, mille abil saadud tulemusi arvestatakse tõendus põhiste toetusmehhanismide väljatöötamisel ja rakendamisel, sporditeenuste ning -toodete arendamisel ja töökohtade loomisel.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Koostöös Maksu- ja Tolliametiga on viimasel kolmel aastal viidud läbi uuring treenerite tööhõive ja tasude kohta. Ülevaate uuringu tulemustest ja treeneritele makstavatest töötasudest annab tabel 5. Uuring kinnitab treenerite tööjõukulude toetuse positiivset mõju treenerite töötasudele ja tööjõukulude laekumisele.

Tabel 5. Treenerite tööhõive muutust iseloomustavad näitajad

	1.01.2012- 31.05.2013	1.01.2013- 31.05.2014	01.01.2014- 01.12.2014	01.01.2015- 31.12.2015
Saanud sotsiaalmaksuga maksustatud tasu (treenerite arv/%)	1321	1508	1685	2116
	37,05%	39,20%	42,33%	50,00%
Keskmise brutokuutasu vahemikus 1 – 300 eurot (treenerite arv/%)	547	527	531	580
	41,41%	34,95%	31,51%	27,41%
Keskmise brutokuutasu vahemikus 301 – 800 eurot (treenerite arv/%)	579	736	815	1058
	43,83%	48,81%	48,36%	50,00%
Keskmise brutokuutasu üle 800 euro (treenerite arv/%)	195	245	339	478
	14,76%	16,25%	20,11%	22,59%
Saanud töötasu vaid spordiorganisatsioonist (treenerite arv/%)	480	373	593	751
	13,46%	9,70%	14,90%	17,73%
Mitte ükski organisatsioon/ asutus ei maksa maksustatavat tasu (treenerite arv/%)	401	396	332	306
	11,25%	10,29%	8,34%	7,25%

¹¹ Tööjõumaksud sisaldavad sotsiaalmaksu, töötajalt kinnipeetud tulumaksu, kinnipeetud töötuskindlustusmaksu, tööandja poolt tasumisele kuuluvat töötuskindlustusmaksu ja kogumispensioni makset.

2. Eesti spordiregister on kogunud andmeid ja koostanud kokkuvõtteid spordiklubide tuludest-kuludest, tööjõu rakendamisest ja tasustamisest. Ülevaade spordiklubide tuludest ja kuludest on esitatud tabelis 6.

Tabel 6. Andmed spordiklubide tulude-kulude kohta aastatel 2011-2015 (mln eurodes)

	2011	2012	2013	2014	2015
Spordiklubide TULUD	49,3	56,1	60,9	65,7	90,1
<i>sh liikmete maksud klubile</i>	18,0	13,4	13,2	17,2	28,5
<i>sh annetused ja toetused</i>	18,4	19,2	20,1	22,8	28,7
<i>sh ettevõtlusest</i>	9,5	14,8	19,7	17,6	25,7
<i>sh muud tulud</i>	2,4	8,7	7,9	8,1	7,2
Spordiklubide KULUD	48,9	59,6	59,3	64,7	87,8
<i>sh tööjõukulud</i>	8,5	9,8	11,0	14,4	23,6
<i>sh projekti- ja tegevuskulud</i>	35,1	39,6	44,3	46,3	58,7
<i>sh muud kulud</i>	5,3	10,2	4,0	4,0	5,5

3. SKTSA koos Rahandusministeeriumiga on kaardistanud ja analüüsinud spordivaldkonna toetamist kohalike omavalitsuste poolt (joonis 2, lk 7) ning spordialaliitude toetamist erinevatest avaliku sektori allikatest (joonis 4, lk 9).
4. Kultuuriministeerium koostöös SKTSAga jätkab ka tulevikus erinevate osapoolte poolt spordivaldkonna toetamisega seotud andmete kogumist.

Sport 2030 punkt 6.3. Spordikorraldus põhineb avaliku sektori ja spordiorganisatsioonide koostööl ja rollijaotusel. Avalik sektor on valdavalt tingimuste looja seadusandluse, toetuste, koolituste ja taristu kaudu, spordiorganisatsioonid on inimeste kaasajad ja tegevuste korraldajad.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. 2016. aastal on alustatud mitme olulise seaduse muutmise eelnõu ettevalmistamist, mille hulgast tasub esile tuua tulumaksuseadus (erisoodustuse osaline kaotamine tööandja jaoks), noorsootööseadus (noorte huvitegevuse toetussüsteem) ja hasartmänguseadus (spordivõistlustega manipuleerimine muudetakse kriminaalkorras karistatavaks).
2. Kultuuriministeerium on haldusreformi seaduse eelnõu kooskõlastamise käigus teinud ettepaneku seaduse tasandil sätestada, et KOVid täidavad kultuuri ja spordi korraldamise ülesandeid ning osutavad oma elanikkonnale vastavaid teenuseid.
3. Spordi toetamine avaliku sektori ja kohaliku omavalitsuse poolt on kirjeldatud käesoleva aruande esimeses peatükis. Spordi riikliku rahastamise aluspõhimõtete muutmise ettepanekud on esitatud aruande neljandas peatükis.
4. Olulisemaid investeeringuid spordiobjektidesse on kirjeldatud Sport 2030 punkti 5.6 juures ning kavandatavaid investeeringuid aruande neljandas peatükis.
5. EOK eestvedamisel korraldatakse regulaarseid kohtumisi kohalike omavalitsustega, et selgitada spordikorraldust ning asjaosalistele ootusi ja kohustusi spordisüsteemis.

Sport 2030 punkt 6.4. Tunnustades spordiorganisatsioonide rolli, toetatakse ja soodustatakse nende mitmekülgset tegevust tagavat ja ratsionaalset arengut. Kehtestatakse spordiorganisatsioonidele toetuse andmise ühtsed nõuded ja reeglid, mis lähtuvad eelkõige juhtimise hea tava, ausa mängu ja avalikes huvides tegutsemise põhimõtetest.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. 2015. aastal muudeti pärast esimest rakendamise aastat treenerite tööjõukulude toetuse eraldamise aluseks olevat kultuuriministri määrust¹² eesmärgiga muuta toetuse taotlemine spordiorganisatsioonide jaoks lihtsamaks ning kõrvaldada tekkinud kitsaskohad. Uuenenud määrus rõhutab muuhulgas, et treeneri kutsetase peab kehtima kogu toetatava perioodi jooksul ning spordialaliit, spordiklubi või spordikool peab olema registreeritud Eesti spordiregistris või EHISes vähemalt kuus kuud enne toetuse taotlemise esitamise lõpptähtaega.
2. 2016. aasta esimesel poolel analüüsis Kultuuriministeerium koostöös EOK ja spordialaliitudega spordialaliitude toetamise põhimõtteid. Arutelude tulemusena on algatatud kultuuriministri vastava määruse muutmine ning alates 2017. aastast on plaanis toetada spordialaliite uute põhimõtete alusel. Muuhulgas võetakse arvesse ka hea juhtimistava ja ausa mängu reeglite järgimist spordiorganisatsioonides.
3. 2016. aastal alustas Kultuuriministeerium ka Eesti spordiregistri põhimääruse muutmist eesmärgiga tõsta harrastajate kohta kogutavate andmete kvaliteeti ja minna üle isikukoodipõhiste andmetele. Harrastajate isikupõhise arvestuse sisseviimisel väheneb spordiklubi halduskoormus toetuste taotlemisel nii riigi- kui ka kohaliku omavalitsuse asutustelt, kuna harrastajate andmed on kättesaadavad ühest kohast – Eesti spordiregistrilt. Toetuse andjatel tekib võimalus andmeid kontrollida ja võrrelda, väheneb ebausaldusväärsete andmete hulk ning spordiklubide võimalused saada vajaduspõhist avaliku sektori toetust suurenevad.

Sport 2030 punkt 6.5. Riik ja spordiorganisatsioonid väärtustavad ja soodustavad kõigi vanuserühmadega tegelemist, vabatahtlike kaasamist ning treenerite ja teiste spordispetsialistide kompetentsuse tõstmist.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. 20. novembril 2013 kinnitas SA Kutsekoda kultuuri kutseõukogu treenerite uued kutsestandardid ja kutse andmise korra, millega võeti Eestis kasutusele Euroopa kutseraamistikule vastav 8-astmeline treenerite kutsequalifikatsiooni süsteem. 1. septembri 2016. aasta seisuga on Eesti spordiregistri treenerite alamregistri andmete alusel kokku 3402 kutsega treenerit, kes jagunevad tasemetelt järgmiselt:
 - 3. kutsetase – 924 treenerit;
 - 4. kutsetase – 624 treenerit;
 - 5. kutsetase – 988 treenerit;
 - 6. kutsetase – 679 treenerit;
 - 7. kutsetase – 185 treenerit.
2. Treenerite kompetentside tõstmiseks on Sihtasutus Kutsekoda kehtestanud treenerite kutsestandarditega treenerite kompetentsinõuded. 2016. aasta mais viidi treenerite kutsestandarditesse sisse järgmised muudatused:
 - lisati spetsialiseerumine bobisõidule, skeletole, jalgrattaspordile BMX ja freestyle-suusatamisele;
 - parandati discgolfi, sport chanbara ja Taekwondo WTF spetsialiseerumise tingimusi.
3. SKTSA viib HTMi toetusel ja koostöös ülikoolidega regulaarselt läbi treenerite koolitusi. HTM eraldas 2016. aastal SKTSAle 72 818 eurot abitreeneri (tase 3)

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/129102015013>

tasemekoolituse korraldamiseks, koolitusmaterjalide koostamiseks, nooremtreeneri (tase 4) ja treeneri (tase 5) tasemekoolituse korraldamiseks koostöös Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga. Perioodil 01.01.2015-30.06.2016 viidi 3.-5. taseme treeneritele läbi kokku 13 üldainete koolitust, millest võttis osa 751 inimest. Nimetatud perioodil omandas treenerikutse 435 uut inimest.

4. Nii spordialaliidud kui ka klubid kasutavad võistluste ja ürituste korraldamisel vabatahtlikke ning spordialaliidud korraldavad klubidele seminare ja konverentse vabatahtlike tegevuse hoogustamiseks. Spordialaliitudes on koolitussüsteemid treeneritele, õpetajatele ja ametnikele. 2016. aastal viib näiteks Eesti Jalgpalli Liit koostöös UEFAGA läbi Certificate of Football Management koolituse 25 ametnikule.
5. Eestimaa Spordiliidu Jõud võistlussüsteemis kaitsevad sportlased eelkõige oma koduvalla või -linna ja -maakonna au. Erinevate sportimisvõimaluste pakkumine populariseerib liikumisharrastust ja on hea viis elukvaliteedi tõstmiseks. Osavõtt Eestimaa Spordiliidu Jõud üritustest on järjepidevalt kasvanud, ulatudes 2015. aastal enam kui 5700 inimeseni. See omakorda tähendab, et sport on populaarne ja võistlused vajalikud. Võistlusi korraldatakse paljudele eri vanuserühmadele. Koos maakondade spordiliitudega pööratakse järjest enam tähelepanu noortesportile eesmärgiga kaasata sporditegevusse rohkem noori.

Sport 2030 punkt 6.6. Riik ja spordiorganisatsioonid panustavad ühiselt liikumist ja sporti korraldavate inimeste väljaõppesse ja regulaarsesse täiendamisse ning seotud elukutsete väärtustamisse.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Aastatel 2012-2014 viisid Kultuuriministerium, EMTA ja SKTSA läbi treenerite tööhõive uuringud. Neist selgus, et üle 60% spordiklubides töötavatest treeneritest on tasustamata või tasustatakse nende tööd maksuvabade stipendiumide ja kompensatsioonide vormis. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis aastateks 2014-2015 oli spordivaldkonna üheks oluliseks tegevussuunaks kinnitatud laste ja noortega töötavate treenerite töö väärtustamine, soodustades üleminekut stipendiumidelt töötasude maksmisele. Alates 2015. aastast rakendatud treenerite tööjõukulude toetus tagab 2016. aastal sotsiaalsed garantiid ligi 1200 laste- ja noortetreenerile, kes juhendavad enam kui 37 000 lapse ja noore sportimist 369 organisatsioonis. Tööjõukulude toetust jagatakse 2016. aastal 3 967 029 euro ulatuses. Enim toetusi saavad jalgpalli-, kergejõustiku-, korvpalli-, ujumis- ja võimlemistreenerid, sest nendel aladel on laste ja noorte treeningrühmi kõige rohkem.
2. Spordialaliitudes toimuvad regulaarsed tasemekoolitused treeneritele ja kohtunikele. Lisaks on mitmetel aladel alustatud ka klubijuhtide koolitamisega. Spordiorganisatsioonid viivad läbi noortele, amatööridele ja naistele suunatud konverentse, seminare ja koolitusi.
3. Eestimaa Spordiliit Jõud korraldab igal aastal kevad-, suve- ja sügisseminare, kus osalevad maakondade ja omavalitsuste esindajad ning sporditöötajad. Seminaridel käsitletakse erinevaid teemasid ning saadakse vajalikke teadmisi liikumise ja spordi arendamiseks laiemale elanikkonnale.
4. EOK toetab igal aastal minimaalselt kahe maailma tipptreeneri toomist Eestisse teadmiste jagamiseks.
5. EOA korraldab iga-aastaseid õpetajate täienduskoolitusi, mis on kindlasti seotud ka õpetajaameti väärtustamisega. Treeneritele ja teistele spordispetsialistidele on suunatud traditsioonilised olümpiamängude järgsed arutelukonverentsid.

3.3. Liikumine ja sport on vaimsuse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja

Sport 2030 punkt 7.1. Sportimine eeldab kokkulepitud reeglite täitmist, lugupidamist kaaslaste ja konkurentide suhtes, oskust ausalt võita ja väärikalt kaotada. Lugupidamine konkurentide suhtes loob ühiskonnas aluse positiivsete väärtushinnangute kujunemisele. Sport on tõhus kasvatus- ja kaasamisvahend, mille mõjul saab laiendada ühistegevust ja ühiskonna lõimumist.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Alates 2015. aastast viiakse Siseministeriumi eestvedamisel ellu spordil põhinevat ennetusprogrammi SPIN, mille abil luuakse noortele lisavõimalused sisustada oma vaba aega, osaleda sporditegevuses ja omandada eluks vajalikke oskusi. Programmis osales 2015. aastal 365 last Tallinnas. Programmi viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfondi 2014-2020 vahenditest. 2015. aastal tehti programmi SPIN elluviimiseks kulutusi 171 844,45 euro ulatuses, 2016. aastaks on projekti elluviimiseks planeeritud 199 362 eurot.
2. Viimastel aastatel on sporti ja liikumist integreeritud edukalt lõimumise valdkonda. Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed algatas projektikonkursi „Ühise kultuuriruumi loomine ja lõimumise toetamine kultuuri- ja sporditegevuste kaudu“, mille kaudu on viimasel kahel aastal toetatud mitmeid spordi ja liikumisega seotud projekte.
3. Aastast 1997 korraldab EOA konkurssi „Noorte sport ja aus mäng“, mille eesmärgiks on väärtustada ausust ja kaasvõistlejatega arvestamist noortespordis. Väga paljud teised EOA olümpiaharidusprojektid baseeruvad spordi kui tõhusa kasvatus- ja kaasamisvahendi kasutamisel.

Sport 2030 punkt 7.2. Olümpismi, spordikultuuri ja -eetika põhimõtteid tutvustatakse ja õpetatakse koolides ning spordiklubides õppe- ja treeningprotsessi lahutamatu osana. Spordiajaloo pärandit ja spordisangarite eeskujude rakendatakse sportlike väärtuste ja spordikultuuri propageerimisel.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. EOA korraldab kooliolümpiamänge, mis on õpilasi, õpetajaid ja vanemaid ühendav haridusliku orientatsiooniga innustav ja arendav spordipidu, mis järgib nii oma vaimsuse, sisu kui ka rituaalide poolest Olümpiaharta põhimõtteid. Kooliolümpiamängude eesmärkideks on olümpiaideede tutvustamine õpilastele ja spordiharrastuse populariseerimine läbi koolide spordielu värvikamaks muutmise.
2. SA Eesti Antidoping haridustöö osaks on külalistundide läbiviimine koolides. 2015. aastal jõuti ligikaudu 700 põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaseni, kellele tutvustati puhta spordi põhimõtteid. Samalaadset haridustegevust on plaanis ka jätkata, eelkõige noorte puhta spordi saadikute abiga, kes on saanud tundide läbiviimiseks spetsiaalse ettevalmistuse. Saadikuteks on valitud koolides õppivad noorsportlased.
3. Eesti Spordimuuseum pakub koolidele, huviringidele, lasteaedadele, spordiklubidele ja teistele programmi „Spordimuuseum tuleb külla!“. Programmi kava pannakse kokku iga küllakutsuja eripärasid ning soove arvestades. Üldjoontes pakutakse aga vaatamiseks sporditeemalisi rändnäitusi, peetakse loenguid, tutvustatakse muuseumitööd ja spordi olemust. Kavas on teemakohased viktoriinid, kus parimatele

jagatakse auhindu. 2015. aastal tutvustati muuseumis näiteks Eesti spordipärandit ning II maailmasõja aegseid mõjusid spordikultuurile, vehklemisspordi saavutusi, tähistati 35 aasta möödumist Moskva olümpiamängude purjeregatist Tallinnas, tutvustati erinevaid spordijalatsid ning nende kaudu Eesti spordi ajalugu.

4. SKTSA annab igal aastal välja Eesti spordi aastaraamatu ning EOK aasta parimate sportlaste raamatu, mis propageerivad spordi põhiväärtusi ja aitavad kaasa spordialaloo säilimisele.
5. Spordiorganisatsioonid kaasavad oma üritustele, koolitustele ja võistlustele järjest enam praeguseid ja endiseid spordikuulsusi, et propageerida spordi põhiväärtusi, tuua neid eeskujuks ja aidata kaasa regulaarselt spordiga tegelevate inimeste osakaalu kasvule.

Sport 2030 punkt 7.3. Spordi korraldamisel pakutakse tegevusi, mis on kõigile avatud ja atraktiivsed ning aitavad luua kontakte, olenemata inimeste sotsiaalsest taustast, vanusest, soost, rahvusest ning kehalisest ja vaimsest võimekusest.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Kaitsevägi panustab koostöös teiste spordivaldkonna organisatsioonidega liikumisharjumuste propageerimisse. Näiteks korraldatakse veteranipäeva raames Sinilillejooksu, mis on avatud kõigile soovijatele. Samuti toetab kaitsevägi vigastada saanud kaitseväelaste osalemist rahvusvahelistel haavata saanud kaitseväelaste sportmängudel Invictus Games, mis on leidnud laialdast kajastamist meedias ja peaks innustama ka teisi sarnases olukorras olevaid isikuid võimaluste piires spordiga tegelema.
2. EPOK loob oma igapäevategevusega pinnast, et erinevate puuetega inimestel oleks atraktiivseid võimalusi spordiga tegelemiseks.
3. Spordiorganisatsioonid korraldavad puuetega inimestele turniire ja sõpruskohtumisi. Näiteks toimusid kahel aastal Eestimaa rahvuste karikavõistlused jalgpallis ning 2016. aastal viis Eesti Jalgpalli Liit läbi integratsiooniprojekti „Me räägime jalgpalli 2016“. Samuti on Eesti Jalgpalli Liit SOS turvakodude ametlik partner ja korraldab regulaarselt turva- ja asenduskodude jalgpallipäevi.
4. Eesti Karate Föderatsioon on kahel aastal läbi viinud projekti „Et suvi ei läheks luhta“, mis on suunatud 8-18-aastastele koolinoortele, olenemata nende sotsiaalsest taustast, vanusest, soost, rahvusest, kehalisest ja vaimsest võimekusest. Projekt toimus suvisel koolivaheajal Tallinnas, Tartus, Pärnus, Rakveres, Kohtla-Järvel, Narvas ja Kuressaares ning selles osales enam kui 1000 last. Pärast suvist projekti jätkab treeninguid 10-15% osalejatest.
5. Eesti Golfi Liit on alustanud kõikides golfikeskustes iga-aastaseid üle-eestilisi tasuta golfipäevi. Aastal 2016 organiseeriti kolm golfipäeva, kus treenerid andsid ülevaate golfist, reeglitest ja baastehnikast. Kokku osales nendel üritustel ligi 800 inimest. On loodud eraldi võimalus amatööridele, eakatele ja naistele.
6. Eesti Võimlemisliit tegeleb läbi erinevate programmide aktiivselt võimlemise populariseerimisega erinevate sihtgruppide (mehed, lapsed, eakad, puuetega inimesed) hulgas.
7. Paljud spordialaliidud ja spordiklubid teevad õppemaksusoodustusi ning pakuvad piiratud võimalustega peredele tasuta treenimise võimalusi.

Sport 2030 punkt 7.4. Spordikultuuris on oluline roll vabatahtlikul tegevusel. Vabatahtlike paremaks kaasamiseks luuakse nende koolituse, motiveerimise ja tunnustamise süsteem.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Siseministerium panustab vabatahtlike kaasamisse laiemalt kodanikuühiskonna arengukava kaudu vabatahtlike tunnustamistegevustega, teavitustööga ja vabatahtliku tegevuse võrgustiku kaudu. 2015. aastal viidi läbi vabatahtlike üleriigilise tunnustuse projekt „Märka vabatahtlikku 2015“. Tegemist ei ole küll otseselt ainult spordivaldkonnale suunatud algatusega, kuid spordi vabatahtlikel on võimalik projektis osaleda.
2. MTÜ Spordiaasta on 2016. aastal ellu kutsunud üle-eestilise spordivabatahtlike liikumise, mille ülesandeks on spordivaldkonda panustavate vabatahtlike arvu suurendamine, tehtava töö kvaliteedi tõstmine ning nii spordivabatahtlike kui ka spordivabatahtliku töö võimaluste leidmise lihtsustamine. Ettevõtmist toetavad Kodanikuühiskonna Sihtkapital ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Spordivabatahtlike liikumise käivitamisel keskendutakse 2016. aastal järgmistele tegevustele:
 - spordivabatahtlikkuse teemaliste loengute läbiviimine kõrg- ja üldhariduskoolides;
 - spordivabatahtlike kampsus-klubide käivitamine ja testimine;
 - spordivabatahtlike Facebooki kommuuni edasiarendamine ja turundus, esimene kampaania „Hakka spordivabatahtlikuks“ käivitus maikuus;
 - spordivabatahtlike festivali korraldamine ja aasta spordivabatahtliku auhinna väljaandmine. Sügisel 2016 korraldatakse ca 300 osalejaga spordivabatahtlike ja nende eestvedajate inspireerimiseks, motiveerimiseks ja koolitamiseks koostöös Tallinna Ülikooliga Spordivabatahtlike Foorum.
3. Eesti Golfi Liit lõi 2016. aastal rahvusvahelise alaliidu toel noorte kooliprogrammi Go Golf, kus endised ja praegused tippmängijad ning treenerid käivad vabatahtlikkuse alusel koolides vanusegrupile 15-18 tasuta golfi tutvustamas.
4. 22. augustil 2015 Tallinnas Tondiraba Jäähallis toimunud hokishow „Hoki aitab“ oli vabatahtlikkusel põhinev üritus, mis tõi kokku enam kui 3000 pealtvaatajat ja kogus heategevuseks enam kui 20 000 eurot.

Sport 2030 punkt 7.5. Pööratakse enam tähelepanu spordivõistluste pealtvaatajate identiteedi, ühtekuuluvustunde ja käitumiskultuuri edendamisele.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. 2015. aasta oli Kultuuriministerium kuulutanud muusika-aastaks ning selle raames toimunud Eesti spordilaulu konkursi võitsid laulud „Eesti eest“ ja „Läheb lahti“. Neist esimene kogus enim hääli rahvahääletusel ja teine tunnistati parimaks žürii otsusega.
2. Aastast 2014 kasutatakse EOK eestvedamisel spordi tutvustamiseks kampaaniat „Terve Eesti eest“. Spordialaliidud on kasutanud seda kuvandit nii Eestis kui ka välisvõistlustel. Aastast 2016 võivad seda kasutada kõik ürituste korraldajad. Eesmärgiks on spordi kui valdkonna kuvandi tõstmine ning inimeste kaasamine liikumisse ja sporditegevusse.
3. 2015. aasta oli Eesti spordile eriline, sest kaks sportmängude rahvuskoondist olid esindatud Euroopa meistrivõistluste finaalturniiril. Korvpalli EM finaalturniiril Riias oli kohal hinnanguliselt üle 5000 eestlase ning võrkpalli EM finaalturniiril Torinos hinnanguliselt 500 eestlast. Pealtvaatajate hulgas ühtekuuluvustunde loomiseks panustasid mõlemad spordialad märkimisväärselt. Korvpallivõistluse ajaks püstitati

erasektori toetusel Riia kesklinna fännitelk, mis pakkus nii noortele kui ka täiskasvanutele tegevust terveks päevaks. Korraldati rongkäik võistluspaika ning võistkonna toetamiseks inimkett ümber võistluspaiga. Võrkpallivõistluse puhul tootis ja müüs alaliit fännisärke ning korraldas spetsiaalselt võistlusteks laulikute tootmise. Mõlema võistluse puhul pakkusid alaliidu partnerid reisipakette ja pileтите vahendajaks oli alaliit.

4. Lisaks eelpool nimetatud kahele spordialaliidule organiseerisid mitmed spordialaliidud fännireise Eesti koondiste välismängudele või tiitlivõistlustele. Samas on järjest populaarsemaks muutunud ka pealtvaatajatele transpordi korraldamine võistluste korraldajate ja spordiklubide poolt, et huvilised üle Eesti saaksid spordivõistlustele kaasa elada.
5. Spordialaliidud ja spordiklubid korraldavad järjest enam enne võistlusi pealtvaatajatele mõeldud festivalialasid, kust on võimalik soetada nii Eesti lipuvärvides kui ka spordiklubide tunnusgraafika ja värvidega erinevat atribuutikat. Vastavalt spordialaliidu, spordiklubi ja sportlaste soovile toimuvad enne või pärast võistlusi kohtumised sportlaste, treenerite ja pealtvaatajate vahel.

Sport 2030 punkt 7.6. Soodustatakse vähemuste ühiskonda sulandumist ja erivajadustega inimeste kaasamist spordi mitmekülgsede võimaluste kaudu.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Sotsiaalministeerium on läbi aastate (sh aastatel 2015 ja 2016) toetanud puuetega inimeste sporti ja sportlikku aktiivsust. Selleks on Sotsiaalministeerium eraldanud EPOKle ja Eesti Eriolümpia Ühendusele igal aastal tegevustoetust. Nende organisatsioonide aastased tegevused sisaldavad Eesti-siseste spordiürituste korraldamist, sportlastele treeningvõimaluste tagamist, sportlaste osalemist rahvusvahelistel võistlustel (2015. aasta eriolümpia maailmamängud Los Angeleses ja 2016. aasta Rio paraolümpia), treenerite toetamist ning parimate sportlaste premeerimist. 2015. aasta tegevustoetuseks eraldati riigieelarvest kokku 302 424 eurot ja Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu puuetega inimeste spordi edendamiseks 99 456 eurot. 2016. aastal on riigieelarveliseks toetuseks planeeritud 300 424 eurot, millele lisanduvad Hasartmängumaksu Nõukogu vahendid.
2. EPOK koordineerib kõikide erivajadustega inimeste saavutussporti ning läbi oma liikmete kõikide erivajadustega inimeste sportlikku tegevust. EPOK liikmeteks on Eesti Invaspordi Liit, Eesti Kurtide Spordiliit, Eesti Pimedate Spordiliit, Eesti Vaimsete Puuetega Inimeste Spordiliit ja Eesti Puuetega Inimeste Ujumisliit. Eriolümpia Eesti Ühendus tegeleb vaimse ja liitpuudega inimeste treeningute, võistluste ja kultuuriürituste korraldamisega ning koondab 32 liikmesorganisatsiooni ja 2000 erineva puudeastmega inimest, kes on enamasti seotud hooldekodude, koolkodude, erikoolide, lastekodude, päevakeskuste või toimetulekukeskustega. Paraolümpiast eristab eriolümpiat asjaolu, et siin on esmatähtis osavõtt, kuid paraolümpia on orienteeritud tulemusele/saavutusele.
3. Mitmed spordialaliidud on viimastel aastatel näidanud üles huvi korraldada võistlusi ja üritusi ka puuetega inimestele. Pärnu Kahe Silla Klubi korraldab sügisel Pärnus kahe silla jooksu, kus on kavas ka ratastoolisõit. Tennises alustati tööd erivajadustega laste grupiga, kes harrastavad ratastoolitennist. Analoogne täiskasvanute grupp harrastab ratastoolitennist juba 3 aastat. Alates 2015. aastast on Eesti kergejõustiku meistrivõistlustel kavas ka invaspordlaste alad. 2017. aastal kavatakse Eesti Golfi Liit korraldada golfivõistlusi ka erivajadustega inimeste jaoks.

4. Parimaid puuetega sportlasi tunnustatakse koos teiste sportlastega aasta lõpus. Valitakse aasta parim paraolümpia mees- ja naissportlane. Auhinnad antakse üle aasta lõpus toimival spordiaasta tähtede galal.
5. Spordiseadus kehtestab reeglid olümpiavõitja riikliku toetuse saamiseks. Toetust määratakse ja makstakse ka isikule, kes on saavutanud olümpiavõidu paraolümpiamängude programmi kuuluval spordialal ning vastab kõigile seaduses sätestatud nõuetele.
6. 2013. aasta novembris lepiti Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamisel kokku, et alates 2014. aastast premeeritakse tiitlivõistlustel edukalt esinenud erivajadustega sportlasi ja nende treenereid EPOK ja Eesti Eriolümpia Ühenduse kaudu.
7. Kultuuriministeerium eraldab kaks korda aastas riikliku spordistipendiumi, mille saajateks on olnud ka edukad puudega sportlased.
8. Aastatel 2016. ja 2017 jätkub EPOK ja Eesti Eriolümpia Ühenduse kaudu treenerite toetamine eesmärgiga edendada liikumispuudega inimeste liikumisharrastust.
9. EPOK tegeleb inimeste kaasamisega regulaarselt mitmel viisil: läbi kohaloleku avalikel üritustel, oma sündmuste ja sportlaste propageerimisega. Üheks tegevuseks on näiteks koostöö Haapsalu HNRKga, kus EPOKi esindaja käib vähemalt kord kuus tutvustamas puuetega inimeste sportimise võimalusi. Alustades vähese sportliku tegevusega kasvõi kord nädalas, kasvab tööleminemise tõenäosus oluliselt.
10. Nii EOA kooliolümpiamängude projekti kui ka noortesessiooni raames on kaasatud erivajadustega inimesi.

Sport 2030 punkt 7.7. Spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse ning turvalisuse ja ohutu keskkonna nimel võideldakse kompromissitult dopingu kasutamise, sporditulemustega manipuleerimise ja pealtvaatajate vägivaldse käitumise vastu, täites vastavaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, täiendades riigisisest õiguslikku regulatsiooni ja edendades koostööd riigi sees ning riikide vahel.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Eesti Antidopingu Sihtasutus on nimetatud punktile kaasa aidanud tõhusa ja läbimõeldud dopingukontrolli ning puhta spordi teemalise haridustööga. 2015. aastal viidi läbi 375 dopingutesti nii võistlussiseselt kui ka -väliselt, mis vastab WADA esitatud standarditele. Haridustöös on 2015. aastal koolitatud 1600 inimest, neist 425 sportlast. Mõlemas tegevussuunas on kavandatud kasvu nii 2016. kui ka 2017. aastal. Teavitustegevustes on edulugudeks olnud haridustelk SEB Maijooksul, SEB Tallinna Sügisjooksul ja teistel suurematel rahvaspordiüritustel. Seda on võimaldanud puhta spordi saadikud rahvusvahelise projekti prePLAY raames. 2015. aastal toimus teavitustöö ka harrastussportlaste suunal, käivitades ja tutvustades e-õppeprogrammi www.spordinpuhtalt.ee.
2. Lisaks käivitab Eesti Antidopingu Sihtasutus 2016. aasta teisest poolest antidopingu poliitika kujundamise projekti, mille sisuks on dopinguvastase võitluse tõhustamine Eestis ja mille raames reguleeritakse selgemalt koostööd erinevate valdkonnaga seotud organisatsioonidega: Terviseameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Raviameti, Toidu- ja Veterinaarameti ning Maksu- ja Tolliametiga.
3. Sportlased, kes lähevad Rio paraolümpiamängudele, on esmakordselt lülitatud ADAMSi süsteemi ja neid testitakse.
4. Kultuuriministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Välisministeeriumi koostöös valmistati ette Vabariigi Valitsuse korraldus „Euroopa Nõukogu spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse konventsiooni

heaskiitmine ja volituse andmine“, mille alusel Eesti ühines Euroopa Nõukogu vastava konventsiooniga¹³. Järgnevatel aastatel jätkatakse nimetatud ministriumidega ühiselt tööd konventsiooni ratifitseerimise suunas.

5. Justiitsministeeriumi ja Rahandusministeeriumi koostöös valmistati 2016. aastal ette hasartmänguseaduse muutmise seadus, millega sätestatakse, et spordivõistluste tulemustega manipuleerimine ja selle tulemusel kihlveokelmuste sooritamine on kriminaalkorras karistatav. Vabariigi Valitsus esitas seadusemuudatuse 2016. aasta suvel Riigikogule.
6. Eesti Jalgpalli Liidus on kihlveopettuste ennetamiseks tööle võetud spetsialist ja 2016. aasta kevadel viidi läbi 30 loengut kihlveopettuste ennetamiseks. Samuti on liidul leping kihlveoportaaliga „Sportradar“ mängudele panustamise jälgimiseks.
7. Euroopa Nõukogu avas 3. juulil 2016 liikmesriikidele allakirjutamiseks uue vägivallavastase konventsiooni *Council of Europe Convention on an integrated safety, security and service approach at football matches and other sports events*¹⁴. Uus konventsioon asendab pärast selle jõustumist hetkel kehtiva jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivaldade ning muud korrariikumisi käsitleva Euroopa konventsiooni¹⁵. Konventsiooni muutmise põhjuseks on eelkõige see, et konventsioon on 30 aastaga vananenud, kohati vastuoluline ja liiga kitsa fookusega. Uus konventsioon on laiapõhjalisem ning keskendub eelkõige erinevate spordiürituste korraldamise ja nende turvalise läbiviimise eest vastutavate erinevate ametkondade (ministeeriumide, valitsusasutuste, spordialaliitude, KOVi, spordiklubide, politsei, päästeameti, kiirabi, pealtvaatajate ühenduste, erasektori, meedia jt) koostööle, sh staadionite ehitamine, kasutuslubade andmine jne.
8. Eesti Jalgpalli Liit viis koostöös UEFAga 2016. aasta veebruaris läbi staadionite turvalisuse ja ohutuse konverentsi.

Sport 2030 punkt 7.8. Lastele ja noortele tagatakse sportimiseks eakohased ning turvalised olud.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Lastele ja noortele eakohaste ning turvaliste olude tagamiseks viivad spordialaliidud läbi koolitusi nii treeneritele, klubijuhtidele kui ka lapsevanematele. Samuti on mitmed spordialaliidud kehtestanud nõuded noorsportlase tervisekontrolli läbiviimiseks.
2. Eesti Jalgpalli Liit alustas 2016. aastal kampaniaga „AUS MÄNG“, mille pilootprojekti raames saavad kohtunikud osadel noortemängudel anda pärast mängu nn rohelise kaardi mängijatele, kes on mängus silma paistnud „Ausa mängu“ ideoloogiast lähtuva tegevusega.
3. Eesti Kergejõustikuliit kasutab laste ja noorte treeningutel IAAF laste kergejõustiku komplekti, mis on just nimelt valmistatud selliselt, et tagada turvalisus ja viia vigastuste oht minimaalseks.

Sport 2030 punkt 7.9. Spordi korraldamisel ning sporditaristu rajamisel ja ajakohastamisel järgitakse keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid.

¹³ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/215.htm>

¹⁴ [http://www.coe.int/t/dg4/sport/Source/T-](http://www.coe.int/t/dg4/sport/Source/T-RV/Adopted%20version_Convention%20Safety%20Security%20Service_EN.pdf)

[RV/Adopted%20version_Convention%20Safety%20Security%20Service_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dg4/sport/Source/T-RV/Adopted%20version_Convention%20Safety%20Security%20Service_EN.pdf)

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/225579>

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. EOK on saanud kõikidesse maaomavalitsusliitidesse kirjad rõhutamaks sporditaristute rajamisel keskkonnasõbralikkust, optimaalsust, multikasutuslikkust ning ülalpidamiskulude kokkuhoiu vajalikkust.
2. Järjest enam on võistluste korraldamine ja spordikorraldus laiemalt paberivaba ning paljudel spordialaliitudel ja võistluste korraldajatel on kasutusele võetud tänapäevased efektiivsed elektroonilised lahendused, millega vähendatakse võistlustega seotud materjalide väljaprintimist.
3. Uute spordiobjektide ja tervisespordikeskuste arendamisel ja planeerimisel kasutatakse järjest enam keskkonnasäästlikke ja ökonoomseid lahendusi (rajad on kaetud puulaastudega, LED valgustid jms).

Sport 2030 punkt 7.10. Spordiorganisatsioonides järgitakse hea juhtimistava reegleid.

Mitmed rahvusvahelised organisatsioonid (Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, rahvusvaheline olümpiakomitee) on viimase 10 aasta jooksul välja töötanud hea juhtimistava põhimõtted spordiorganisatsioonidele. Nende põhjal alustas SKTSA koos spordiorganisatsioonidega 2015. aastal Eesti spordiorganisatsioonidele hea juhtimistava põhimõtete väljatöötamist. Toimunud on arutelud spordiorganisatsioonidega ning 2017. aastal on kavas kiita hea juhtimistava põhimõtted heaks EOK täiskogul.

Kultuuriministerium võtab juba alates 2013. aastast spordialaliitudele ja maakonna spordiliitudele toetuse eraldamisel arvesse hea juhtimistava põhimõtete järgimist organisatsioonis.

3.4. Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärilt esindatud

Sport 2030 punkt 8.1. Eestit tuntakse spordisaavutuste poolest. Eesmärk on selle tuntuse hoidmine ning kasvatamine inimeste spordiharrastuse, rahvuslike ja rahvusvaheliste saavutuste, spordivõistluste korraldamise ning rahvusvahelisel tasemel esindatuse kaudu.

Eesti on olnud viimastel aastatel edukas rahvusvaheliste suurvõistluste korraldaja ja võistlustel osaleja. Eestis toimuvad regulaarselt mitmed rahvusvahelised spordiüritused, mis toovad Eestisse märkimisväärse arvu väliskülalisi ning aitavad kaasa Eesti tutvustamisele Euroopas ja maailmas. Sellisteks Eesti jaoks olulisteks võistlusteks on näiteks autoralli Euroopa meistrivõistluste etapp Rally Estonia, Tallinn International Horse Show, Tallinna Maraton, Tartu Maraton ja Simple Session. Lisaks on viimastel aastatel toimunud Eestis järgmised rahvusvahelised tiitlivõistlused:

- 2016. aastal laskmise juunioride EM, Zoom8 klassi purjetamise MM, kiir- ja väikmale EM, rühmvõimlemise EM, üliõpilaste rannavõrkpalli MM, koolinoorte 3*3 korvpalli MM;
- 2015. aastal kergejõustiku U23 EM, jalgratta maanteeõidu EM, laskesuusatamise EM, iluuisutamise juunioride MM, curlingu juunioride MM, murdmaasuusatamise MK etapp, avamerepurjetamise EM.

Eesti sportlased on võitnud viimastel aastatel rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt üle 125 medali aastas, millest umbes 10% on saavutatud olümpiadistsipliinidel. Ülevaate eestlaste medalivõitudest annab joonis 5 (lk 9).

Lisaks rahvusvahelistele tiitlivõistlustele osalevad eestlased aktiivselt ka harrastajatele suunatud rahvusvahelistel võistlustel. Kaitsevägi osaleb regulaarselt rahvusvahelistel sõjaväespordi võistlustel ja korraldab neid ka Eestis. Ettevõtted võtavad osa rahvusvahelistest firmaspordi võistlustest. Eesti noored osalevad koolinoorte ja üliõpilaste võistlustel.

Sport 2030 punkt 8.2. Saavutusspordi arendamisel on prioriteediks laste ja noorte regulaarne, mitmekülgne ning plaanipärane treeningtegevus spordiklubides ja spordikoolides. Pädevate treenerite juhendatud treeninguid toetab õpi- ja sportimisvõimaluste ratsionaalne ühendamine ning stimuleeriv ja avatud võistlussüsteem.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Treenerite tööjõukulude toetusega on 2016. aastal tagatud regulaarne treeningtegevus pädevate treenerite juhendamisel ligikaudu 37 000 lapsele ja noorele. Võrreldes 2015. aastaga on laste ja noorte arv kasvanud ligikaudu 6000 võrra.
2. HTM toetab AS Audentesega sõlmitud hankelepingu alusel 200 noore tippportlase õpingute ja treeningute ühitamist nii Tallinnas kui ka Otepääl kuni aastani 2020. EOKga sõlmitud lepingu alusel jagas HTM 2015. aastal toetust järgmiselt:
 - toetus noorte tippportlaste õpingute ja treeningute ühildamiseks nii individuaalselt kui ka väiksemates rühmades Eesti erinevais paigus, sh Audentese lisatellimus, 340 000 eurot;
 - tippportlaste õpingute toetamine kõrgkoolis stipendiumidega 47 500 eurot ning paindliku õpperežiimi rakendamine kõrgkoolides;
 - noorsportlaste tervise ja füüsilise võimekusega seotud uuringute toetamine 12 500 euroga.

Sport 2030 punkt 8.3. Riik väärtustab laste ja noorte sihipärast sporditegevust ning toetab seda valdkonda süsteemselt. Luuakse ja arendatakse piirkondlikke ning üleriigilisi õppe- ja treeningkeskusi.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Laste ja noorte sihipärase sporditegevuse toetamiseks eraldab riik spordiklubidele, spordikoolidele ja spordialaliitudele treenerite tööjõukulude toetust alates 2015. aastast. Treenerite tööjõukulude toetusest ja selle rakendamisest on pikemalt kirjutatud aruande teises peatükis ja Sport 2030 punkti 6.2 juures.
2. Vabariigi Valitsus on kokku leppinud noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioonis, mille rakendamist alustatakse 1. septembrist 2017. Kontseptsioonist ja selle rakendamisest on pikemalt kirjutatud aruande teises peatükis ja Sport 2030 punkti 5.5 juures.
3. Kultuuriministeerium eraldab spordialaliitudele noortega tehtavaks tööks aastas 1,7 mln eurot.
4. HTM toetab regulaarselt Audentese Spordigümnaasiumi tegevust. Audentese Spordigümnaasium jätkab alates 2000. aastast endiste riigikoolide Tallinna Spordiinternaatkooli ja Eesti Spordigümnaasiumi tööd noorsportlaste arendamisel. Spordigümnaasium tegutseb Tallinnas ja Otepääl. Tallinnas saab õppida ja trennida

sellistel spordialadel nagu kergejõustik, korvpall, võrkpall, käsipall, tennis, laskmine, kreeka-rooma maadlus, judo ja ujumine. Otepääl õpivad ja treenivad noored sportlased murdmaasuusatamise, kahevõistluse, laskesuusatamise, jalgrattaspordi ja orienteerumise aladel.

5. HTM toetas Eesti Akadeemilist Spordiliitu 61 860 euroga ja Eesti Kutsekoolispordi Liitu 10 801 euroga aastas. Kultuuriministeerium toetas Eesti Koolispordi Liidu tegevust 188 000 euroga aastas.
6. Lisaks treenerite tööjõukulude toetusele eraldas EOK aastatel 2015 ja 2016 täiendavalt vastavalt 66 168 ja 66 744 eurot 8 maakonna 40 treenerile, et tagada neile brutotasu 890 eurot kuus.
7. EOK toetab alates 2014. aastast piirkondlikku Tartu Spordiakadeemiat, kus spetsiifilist teenust saab 23 noorsportlast, kes õpivad nii gümnaasiumi kui kõrgkooli tasemel.
8. EOK lähetas 2016. aastal Lillehammeris toimunud II noorte taliolümpiamängudele 17 noorsportlast.
9. Kultuuriministeeriumi üheks prioriteediks järgnevatel aastatel on Kääriku Spordikeskuse arendamine, mis on tulevikus üleriigiliseks treeningkeskuseks ka noorsportlastele. Kääriku Spordikeskuse arendamine on kajastatud aruande neljandas peatükis.

Sport 2030 punkt 8.4. Tippsaavutustele orienteeritud sportlastele luuakse kõrgkoolides ja jõustruktuurides tingimused rahvusvahelisel tasemel konkureerimiseks, soodustatakse tööandjate poolt paindlike töötingimuste rakendamist.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Kaitsevägi arendab Eesti tippporti, tagades sportlastele palga ja sotsiaalsed garantiid. 2016. aastal on kaitseväge palgal 20 sportlast (nende hulgas näiteks sõudjad, laskurid, kergejõustiklased, laskesuusatajad). Samuti võimaldatakse tippsaavutustele orienteeritud sportlastele paindlikumad ja lühendatud võimalused ajateenistuskohustuse täitmiseks.
2. EPOK teeb koostööd kaitsejõududega, kaasates vigastatud sõdureid oma võistlustel ning jagades infot rahvusvaheliste võistluste kohta.

Sport 2030 punkt 8.5. Riigi ja spordiorganisatsioonide eesmärk on Eesti tulemuslik ja väärikas esindamine rahvusvahelistel võistlustel. Selleks tuleb arendada spordi rahastamise mudeleid ning täiustada tippporti toetavat õigusruumi.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Valitsus kiitis 15. detsembri 2015. a kabinetiistungil heaks põhimõtted, mille alusel toetatakse tulevikus rahvusvaheliste tiitlivõistluste finaaltourniirile pääsenud suurekoosseisulisi võistkondi. Eraldatava toetuse summaks on kuni 200 000 eurot koondise kohta. Läbi selle toetuse on võimalik anda sportlastele kindlustunne ja tagada nende maksimaalne ettevalmistus Eesti edukaks esindamiseks. Toetust on võimalik taotleda täiskasvanud meeste ning naiste Euroopa ja maailmameistrivõistluste finaaltourniiril ning olümpiamängudel osalemiseks ja ettevalmistuseks.
2. Valitsuskabinet kiitis riigieelarve strateegia 2017-2020 arutelul heaks ning kinnitas Kultuuriministeeriumi ettepanekud suurendada spordialaliitude rahastust 1,5 mln euro võrra.

3. Kultuuriministeerium on Vabariigi Valitsusele esitanud ettepanekud spordi riikliku rahastamise aluspõhimõtete muutmiseks, millega soovitakse muuta spordivaldkonna rahastamine läbipaistvaks ja stabiilseks. Esitatud ettepanekud on kajastatud aruande neljandas peatükis.
4. 2016. aasta esimesel poolel analüüsis Kultuuriministeerium koostöös EOK ja spordialaliitudega spordialaliitude toetamise põhimõtteid. Arutelude tulemusena on algatatud kultuuriministri vastava määruse muutmise ning alates 2017. aastast on plaanis toetada spordialaliite uute põhimõtete alusel.
5. EOK on premeerinud tiitlivõistlustel Eestit edukalt esindanud sportlasi ja nende treenereid 2015. aastal kokku 89 375 euroga ja 2016. aastal kokku 270 625 euroga.
6. EPOK on alates 2015. aastast hakanud eraldama paraolümpia ja kurtide olümpia kandidaatidele lisatoetust.

Sport 2030 punkt 8.6. Tippspordi konkurentsivõime tagamiseks toetavad riik ja spordiorganisatsioonid spordivaldkonna teadus- ja arendustegevust, spordimeditsiini ja taastusteenuseid ning kaasavad selleks parimaid spetsialiste.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Spordimeditsiini arendamiseks on Eestis EOK poolt moodustatud Spordimeditsiini SA, mille tegevust on Kultuuriministeerium toetanud 2015. aastal 90 000 ja 2016. aastal 95 000 euroga. Spordimeditsiini SA on olnud alates 2011. aastast spordimeditsiini eriala taastamise üheks eestvedajaks. Spordimeditsiini klasteri SportEST (2012-2014) ja liikumistervise innovatsiooni klasteri (alates 2016. aastast) juhtpartnerina on Spordimeditsiini SA koordineerinud spordiga seotud vigastuste ennetusprogrammi, mille raames on valminud terapeutiliste harjutuste õppevideod; käivitanud Tallinna Ülikoolis loengusarja „Treeni teadlikult“; algatanud koostöös klasteri partneritega mitmeid spordimeditsiinalaseid arendustegevusi nii IT kui ka meditsiinitehnoloogiate rakendusvaldkonnas; tutvustanud läbi mitmesuguste infomaterjalide noor-, harrastus- ja tippportlastele spordimeditsiinalaseid teenuseid. Koos SA Tartu Ülikooli Kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliinikuga on täiustamisel funktsionaalse testimise paketi noor- ja tippportlastele.
2. Aastast 2014 toetab EOK igal aastal spordi rakendusuuringuid 25 000 euroga. Praeguseks on valminud 18 uuringut ja kõik need on avaldatud ajakirjas Sport ja Liikumine. Enamik uuringuid on tehtud Tartu ja Tallinna Ülikooli teadurite poolt.
3. Eesti Jalgpalli Liit on koostöös Tartu Ülikooli psühholoogidega töötnud välja noorkoondislaste psühholoogilise ettevalmistuse koolituse. Samuti on neil leping rahvusvahelise firmaga mängu ja mängijate analüüsiks ning strateegia väljatöötamise ettevalmistamiseks. Hea koostöö Tartu Ülikooliga on ka Eesti Sõudeliidul. Eesti sõudesportlastega on aastate jooksul läbi viidud mitmeid uuringuid, on kirjutatud mitmeid rahvusvahelisi teadusartikleid ning kaitstud mitmeid magistri- ja doktoritöid.
4. Tallinna Ülikooli juurde on Indrek Rannamaa juhtimisel loodud osakond, kus tegeldakse ratturite sõiduasendite ja sportlaste jõukomponentide mõõtmisega. Eesmärk on leida andekaid sportlasi ja vähendada vigastuste ohtu. Tallinna Ülikooli teadlastega teeb koostööd Eesti Ujumisliit.

Sport 2030 punkt 8.7. Riik ja spordiorganisatsioonid väärtustavad Eesti esindatust rahvusvahelises spordiliikumises asjatundlike ning aktiivsete inimeste kaudu ning teevad selleks plaanipärast ja sihikindlat tööd.

Eesti spordiorganisatsioonide esindajad osalevad aktiivselt rahvusvaheliste organisatsioonide töös. Mitmete rahvusvaheliste spordiorganisatsioonide juhtorganitesse on valitud eestlased. Eesti Kergejõustiku Liidu president Erich Teigamägi on Euroopa Kergejõustiku Liidu nõukogu liige, Jaan Talts juunior on Euroopa Tõsteliidu asepresident, Eesti Jalgratturite Liidu asepresident Madis Lepajõe on Euroopa jalgratturite Liidu asepresident, Leho Haldna on rahvusvahelise orienteerumisklubi president ning Eesti Võrkpalli Liidu president Hanno Pevkur on Euroopa Võrkpalli Föderatsiooni asepresident ja võrkpalli maailmaföderatsiooni juhatuse liige.

EOK toetab spordialaliite, mille esindajad on rahvusvaheliste liitude juhtorganites. Samuti toetab EOK rahvusvaheliste alaliitude töökoosolekute ja aastakoosolekute pidamist Eestis.

Kultuuriministeerium võtab alates 2012. aastast spordialaliitudele tegevustoetuse määramisel arvesse ka spordialaliidu esindatust rahvusvahelise spordiorganisatsiooni juhtorganites ja komisjonides.

Sport 2030 punkt 8.8. Majandust ja elanikkonna spordihuvi mõjutavate rahvusvaheliste spordivõistluste ja -ürituste korraldamine Eestis on riigi ja spordiorganisatsioonide jaoks olulise tähtsusega, seda tehakse koostöös turismi-, reklaami- ja teiste ettevõtete ning organisatsioonidega ning selle tarbeks ajakohastatakse sporditaristu.

Eesmärgi saavutamiseks on ellu viidud järgmised tegevused:

1. Riikliku Turismiarengukava aastateks 2014-2020 alusel on välja töötatud rahvusvaheliste konverentside ja sündmuste ning rahvusvaheliste suursündmuste Eestis korraldamise toetusmeede, mille raames rahastatakse muuhulgas rahvusvaheliste spordisündmuste korraldamist Eestis. Meetme rakendajana toetas EAS 2016. aastal 8 spordisündmust kokku 450 000 euroga. Lisaks toetas EAS esimest korda kolme igal aastal Eestis toimuvat suursündmust kokku 0,6 mln euroga. EOK esindaja on kaasatud EASi toetuse eraldamise komisjoni, andes sellega parimal viisil otsustamisprotsessi spordi sisulisi argumente.
2. Kultuuriministeerium eraldas täiendavalt Eestis toimuvate rahvusvaheliste võistluste toetamiseks aastas 340 000 eurot. Lisaks toetavad rahvusvaheliste võistluste korraldamist ka Hasartmängumaksu Nõukogu ja Eesti Kultuurkapital.
3. Rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks renoveeriti 2015. ja 2016. aastal Männiku lasketiir, kus 2016. aasta suvel korraldati laskmise juunioride EM. 2016. aasta eelarvest eraldati Eesti Jalgpalli Liidule 5,0 mln eurot Lilleküla staadioni renoveerimiseks. Renoveeritud suurema mahutavusega staadion on eelduseks, et korraldada 2018. aastal Eestis UEFA Superkarika mäng, kus kohtuvad Euroopa Meistrite Liiga võitja ja Euroopa Liiga võitja. 2016. aasta eelarvest toetati Pärnu Rannastaadioni renoveerimist, mille tulemusena on võimalik nüüd ka Pärnus korraldada kõrgetasemelisi rahvusvahelisi kergejõustiku- ja jalgpallivõistlusi.

4. VAADE TULEVIKKU

Regulaarselt liikumisharrastusega tegelevate inimeste osakaalu tõstmiseks ning rahvusvahelistel spordivõistlustel konkurentsivõimiseks on järgmistel aastatel oluline ellu viia järgmised tegevused:

1. **Spordi riikliku rahastamise aluspõhimõtete muutmine.** Spordi riikliku rahastamissüsteemi peamiseks probleemiks praegu on selle keerukus ja mitmel juhul läbipaistmatus. See tähendab, et rahastamine on killustatud, erinevatest allikatest toetatakse samu tegevusi, rahastamise põhimõtted ei ole taotlejatele ega avalikkusele selged. Riigi osalusega ettevõtete ja Riigikogu tehtavad ühekordse iseloomuga toetused on kujunenud spordiorganisatsioonide jaoks oluliseks püsiiseloomuga toetuseks. Spordi rahastamise süsteemi muutmise peamine eesmärk on selgete, läbipaistvate ja püsivate kriteeriumide loomine, mis tagavad lõpuks turvatunde nii spordiorganisatsioonidele ja treeneritele kui ka üldse spordiga tegelevatele inimestele. Spordi rahastamise süsteemi muutmisse on kaasatud Rahandusministeerium, EOK ja spordialaliidud. **Kultuuriministri ettepanekud praeguse rahastamismudeli muutmiseks on järgmised:**

- **Kultuuriministeerium** toetab edaspidi valdavalt katusorganisatsioone (EOK, Eestimaa Spordiliit Jõud, Eesti Koolispordi Liit, Spordimeditsiini SA, SA Eesti Antidoping, Spordikoolituse ja -Teabe SA). Kultuuriministeerium ei eralda enam projektitoetusi. Spordialaliitude tegevustoetust ja noortespordi toetust jaotab EOK vastavalt kultuuriministri määrusega kinnitatud kriteeriumidele.
- Praegu kehtiva hasartmängumaksu seaduse kohaselt suunatakse 22% **Hasartmängumaksu Nõukogule** ette nähtud vahenditest EOKle ja 10% jaotab nõukogu spordiprojektidele ise. Spordi riikliku rahastamise lihtsustamiseks ning sisult samade projektide mitmesse kohta esitamise vältimiseks teeb kultuuriminister valitsusele ja Riigikogule ettepaneku muuta hasartmängumaksu seadust ja suunata seadusega spordile ette nähtud vahendid täies mahus EOKle. Nendest vahenditest toetab EOK olümpiaettevalmistusprojektide elluviimist ja spordialaliitude põhitegevust. Ettepanek on lõpetada nõukogu poolt igakuine spordiprojektide toetamine.
- Spordi riikliku rahastamise lihtsustamiseks teha **Eesti Kultuurkapitali** nõukogule ning kehakultuuri ja spordi sihtkapitalile ettepanek muuta sihtkapitali preemiate, stipendiumide ja toetuste määramise korda ning sätestada, et sihtkapital toetab edaspidi peamiselt liikumisharrastuse edendamisele suunatud projekte, noorte ja juunioride rahvuskoondiste ettevalmistamist ja rahvusvahelistel võistlustel osalemist, spordiklubide projekte, piirkondlikke algatusi ning projektipõhiselt nende spordialaliitude tegevust, mis ei kvalifitseeru kultuuriministri kehtestatud kriteeriumide alusel tegevustoetuse saajate hulka. Kehakultuuri ja spordi sihtkapitali liikmed on väljendanud oma toetust nimetatud ettepanekule, sest sellega vähendatakse samade projektide toetamist erinevatest allikatest.

Vabariigi Valitsus arutas 22.09.2016. aastal kabinetinõupidamisel kultuuriministri poolt esitatud ettepanekuid ja otsustas toetada spordialaliitude toetamise üleandmist EOKle. Kultuuriministeerium valmistab 2017. aastal ette vajalikud seadusemuudatused. Samas ei langetanud valitsuskabinet otsust hasartmängumaksu seaduse muutmise ettepaneku osas, vaid tegi Rahandusministeeriumile ülesandeks ette

valmistada ja Vabariigi Valitsusele esitada terviknägemus Hasartmängumaksu Nõukogu tulevikust. Arutelud jätkuvad pärast Rahandusministeeriumi analüüsi.

2. **Laste liikumisprogrammi väljatöötamine.** Liikumisprogrammi väljatöötamist on Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis mainitud mitmel korral (punktid 10.32, 13.42, 14.43, 14.46). Liikumine ehk kehaline aktiivsus peaks kuuluma kõigi laste ja noorte igapäevaellu ning vastavalt liikumissoovitustele peaks iga laps ja noor harrastama keskmise kuni kõrge intensiivsusega liikumist iga päev vähemalt 60 minutit. Teadusuuringud näitavad, et Eesti lastel ja noortel on tervise ja normaalse arengu seisukohalt suureks probleemiks ebapiisav kehaline aktiivsus. HTM koos Sotsiaalministeeriumi ja Tartu Ülikooli Liikumislaboriga on algatanud laste liikumisprogrammi, mille eesmärk on laste kehalise aktiivsuse suurendamine ning seeläbi nende vaimse ja füüsilise tervise ning sotsiaalse ja akadeemilise toimetuleku ja edu suurendamine. Valminud on esimesed soovitused koolidele ja toimub nende piloteerimine esimestes koolides. Liikumisprogramm hõlmab järgnevat:
 - liikumist toetava kooli mudeli arendamine ja rakendamine koolides;
 - kehalise kasvatus ümberkujundamine kaasaegseks liikumisõpetuseks;
 - liikumist soodustava koolikeskkonna arendamine;
 - liikumist toetava kogukonna arendamine, sh KOVi ja spordiklubide koostöö soodustamine;
 - liikumist toetavate sotsiaalsete normide kujundamine.
3. **Kääriku Spordikeskuse arendamine kaasaegseks treeningkeskuseks.** Kääriku Spordikeskuse väljaarendamine on kirjas nii Kultuuriministeeriumi arengukavas kui ka kehtivas koalitsioonilepingus. Eesti spordimaastikul puudub spordilaagrite läbiviimiseks ühtne kompleks, kus oleks võimalik tegeleda alaspetsiifiliselt ning oleks tagatud täielik võimaluste kogum kõrvaltegevuste (tegevuste analüüs, meditsiin, toitlustus, ööbimine) läbiviimiseks. Renoveerimist ootab olemasolev kergejõustikustaadion, kavas on rajada kunstmuruga jalgpalliväljak ja pallimängude spordihoone, uuendamist vajavad treening- ja laagrimajutuse hooned. Käärikule tekkiv moodne treeningbaas annab suuremale osale spordialadest võimaluse treenida Eestis, mitte välismaa baasides. See on olnud valdkonna selge soov. Kääriku Spordikeskuse arendamiseks on moodustatud Kääriku Spordikeskuse investeerimisnõukoda, kuhu kuuluvad EOK, SA Tehvandi Spordikeskus ja Tartu Ülikooli esindajad. Koostatud on Kääriku Spordikeskuse arengukava ning seatud investeringute prioriteedid. 2016. aastal lõpetatakse eelprojektide koostamine, alustatakse teostatavuse ja sotsiaal-majanduslike analüüside täpsustamist tulenevalt eelprojektidest. 2016. aastal on kavas välja kuulutada ehitushanked vastavalt prioriteetide ja otstarbekuse põhimõtetele (ehitustegevus leiaks aset etapiti, et säilitada keskuse tegevus ka arendustegevuse perioodil). Kogu arendustegevuse lõpptähtaeg on 2020. aasta. Keskuse arendamiseks vajalikke vahendeid taotletakse riigieelarvest. Kultuuriministeerium on esitanud lisataotluse riigieelarve strateegia 2017-2020 koostamise raames ning selle mitterahuldamise korral esitatakse lisataotlus uuesti ka järgmisel aastal.
4. **Kalevi staadioni rekonstrueerimine** nüüdisaegseks spordiobjektiks ja tantsupidude koduks. Kultuuriministeerium on riigieelarve strateegia 2017-2020 koostamise raames esitanud Kalevi staadioni rekonstrueerimiseks lisataotluse 7 miljonile eurole, et 2019. aastal toimuv 20. tantsupidu leiaks aset kaunil nüüdisaegsel staadionil. Taotlus on 7 miljonit eurot eeldusel, et Tallinna linn on valmis projekti samaväärselt toetama.
5. **Täiendava koondiste toetusüsteemi loomise vajaduse analüüsimine.** Eesmärk on analüüsida, kas ja millises mahus on vaja luua lisarahastuse toel eraldi toetusmeede koondise tasemel sportlaste ja võistkonnaalade rahvuskoondiste toetamiseks nii

täiskasvanute, juunioride kui ka noorte tasandil, mis puudutab osalemist rahvusvahelistel tiitlivõistlustel ning nendeks valmistumist.

6. **Regionaalsete tervisespordikeskuste toetamise programm loomine.** Viimastel aastatel läbi viidud uuringud näitavad, et eestimaalastele meeldib liikuda ja sportida üksinda või koos väiksema seltskonnaga. Kõigile inimestele avatud tervisespordikeskused on liikumiseks ja sportimiseks väga hea koht. Liikumisharrastuse edendamiseks tuleks kaaluda regionaalsete tervisespordikeskuste toetamise programmi loomist, mis võimaldab parandada piirkonnas (maakonnas) vähemalt ühe kõigile elanikele tasuta kättesaadava tervisespordikeskuse tingimusi. Piirkonnaüleste tervisespordikeskuste regulaarseks hooldamiseks ja haldamiseks ei ole kohalikel omavalitsustel piisavalt vahendeid.
7. **Erisoodustuse kaotamine töötaja sportimiskuludelt.** Üheks võimaluseks Eesti inimeste tervise ja elukvaliteedi tõstmisel on tööandjatele soodsama õigusruumi kujundamine töötajate liikumisharrastuse toetamiseks. Spordivaldkonna huvi ja surve muudatuseks on olnud enam kui 10 aastat ning algatust toetavad ka tööandjate esindajad. Panustades elanikkonna tervisesse ja füüsilisse heaolusse, on pikemas perspektiivis võimalik vähendada ka üldiseid tervishoiukulusid. Valitsuskabinet tegi Rahandusministeeriumile ülesandeks 2016. aastal ette valmistada seadusemuudatused eesmärgiga vabastada alates 2018. aastast tööandjad erisoodustuse tasumisest töötaja tervise edendamisega seotud kulutustelt kuni 400 euro ulatuses aastas. Järgnevatel aastatel on oluline muudatuse elluviimine ning tööandjate hulgas töötajate liikumisharrastuse soodustamise propageerimine.
8. **Noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioon rakendamine.** Valitsuskabinet andis 10. märtsil 2016 heakskiidu Kultuuriministeeriumi eestvedamisel välja töötatud noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsioonile. 1. septembrist 2017 rakenduva toetusskeemi eesmärk on anda igale lapsele võimalus osaleda regulaarses ja kvaliteetses juhendatud regulaarses huvitegevuses. Uue toetussüsteemi käivitamiseks planeeritakse aastas 15 miljonit eurot (2017. aastal 6 mln eurot). Järgmisel aastal on oluline tegevuse elluviimiseks vajalike õigusaktide vastuvõtmine ning kontseptsiooni rakendamine.
9. **Laste ujumise algõpetuse kursuse ümberkujundamine.** Vabariigi Valitsusele esitati 2016. aastal arutamiseks memorandum „Laste ujumise algõpetuse kursuse ümberkujundamine ja selle rahastamine riigieelarvest“, mis on koostatud viie ministeeriumi koostöös. Järgnevatel aastatel on eesmärgiks Eesti Ujumisliidu, Päästeameti ja teiste osapoolte koostöös 2015. aastal välja töötatud uue ujumise algõpetuse programmi elluviimine koos kohalike omavalitsustega. Selleks tuleb uuendada õpitulemuste kirjeldus põhikooli riikliku õppekava kehalise kasvatuses ainekavas, suurendada ujumise algõpetuse kursuse rahastamist ja jätkata ujumistreenerite, juhendajate ja õpetajate koolitamist uuendatud metoodika kohaselt.